5776
תשרי
ד סו
תשע"ו

קובץ לחיזוק ההתקשרות

קובץ
חג הסוכות

יוצא לאור ע"י תלמידי ישיבת
"תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית"

770 איסטערן פארקווי ברוקלין, ניו־יורק
שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה - שנת 'הקהל'

JEM/THE LIVING ARCHIVE/140828

בהכנת הרשימות הנדפסות בקובץ זה, הסתייענו רבות ברבנים החסידים:
הרב **מאיר** שי' **הארליג**; הרב **מיכאל אהרן** שי' **זליגסון**; הרב **משה** שי' **זקליקובסקי**;
הרב **שלמה** שי' **זרחי**; הרב **יואל** שי' **כהן**; והרב **חיים יהודא** שי' **קרינסקי**
תודתנו החמה נתונה להם על שהקדישו לנו מזמנם היקר, ובחפץ לב ובמאור פנים
שיתפו אותנו בזכרונותיהם וידיעותיהם

התמונות המתפרסמות בקובץ זה, הינן מארכיון
The Living Archive
של חברת Jewish Educational Media
The Living Archive הינו פרוייקט לשימור ותיעוד התמונות, הוידאו והאודיו של הרבי
תמונות אלו הינן תחת זכויות היוצרים הבלעדיות של Jem

ב"ה

פתח דבר

אחינו תלמידי התמימים,
שלום וברכה!

הַקְהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף
לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ, וְיָרְאוּ אֶת ה' אֱ־לֹהֵיכֶם

לקראת־יום־טוב־ראשון של חג הסוכות, ובהמשך לקבצים שהופיעו לאחרונה ונתקבלו בשמחה, מוגש קובץ זה (ד־סו) לחיזוק ההתקשרות, לפני קהל תלמידי התמימים ואנ"ש, שנקהלו ובאו לחסות בצילא דמהימנותא בחודש השביעי, המושבע והמשביע דשנת "הקהל", בחצרות הקודש של רבינו־נשיאנו, הוד כ"ק אדוננו מורנו ורבינו זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בשנת הקהל תשמ"א, בליל ראשון של יום־טוב לאחר תפילת ערבית, פנה הרבי אל הקהל ופתח באמירת שיחה בה עורר על־כך שבימינו, כשמצוות "הקהל" ושמחת־בית־השואבה אינן כרוכות בפעולה גשמית, הרי יש להתחיל בהן בשיא ה'שטורעם' כבר מיומו הראשון של החג. לאחר השיחה החל הרבי לנגן "אתה בחרתנו" כשהוא מניף את ידו במרץ, והקהל החל לשיר ולרקוד בשמחה גדולה שלא פסקה במשך כל ימי החג, ונמשכה אף על משך השנה והשנים כולן.

לאור דברים אלו, כחסידים הנמצאים בשנת "הקהל", בחצר המלך, ובפרט ביו"ט ראשון של חג הסוכות, שומה עלינו לחזק את ההתעוררות בעניין "הקהל", "למען ישמעו ולמען ילמדו וירא את ה'".

♦

בקובץ שלפנינו:

א. **"דבר מלכות"** – שיחות הרבי מימי חג־הסוכות תשמ"ח, אודות העבודה הנדרשת מיהודי בשנת "הקהל", עם עצמו ועם הזולת.

ב. **"דליים של שמחה"** – רשימה מקיפה, הסוקרת לראשונה את התוועדויות שמחת־בית־השואבה עם הרבי לאורך השנים, החל משנת תר"צ, ועד להתוועדויות 'לבני הישיבות' שהתקיימו החל מבוא הרבי ל'חצי כדור התחתון', בליווי ריבוי מסמכים ופניני חן.

ג. **"קבץ תלמידים"** – תיאור מיוחד, מלווה בתמונות מרהיבות ובמסמכים, על התוועדות חול־המועד־סוכות תשל"ז שיועדה לתלמידי של"ה. ההתוועדות, שהתקיימה ב'אתערותא דלעילא', והרבי אף כתב בכתב־יד־קדשו את סדרה, סגורה הייתה לילדים ומדריכיהם בלבד. הרבי נשא בפניהם שיחות קודש, העניק להם 'כוס של ברכה' והניף את ידו לכל־אחד־ואחד לשלום.

ד. **"אנכי והילדים"** – תיאור על כינוסי הילדים שנערכו לאורך השנים בימי חול־המועד־סוכות בבית חיינו, כשבסופם היו הילדים עוברים בפני הרבי שהניף להם את ידו לשלום.

ה. **"קדשנו במצותיו"** – רשימה ראשונית ומקיפה על הנוהג המיוחד לפיו זכו החסידים לברך על ארבעת המינים של הרבי מדי שנה בשנה, בליווי סיפורים, ביטויים ומאורעות מיוחדים בהקשר לכך לאורך השנים.

ו. **"רגשי קודש"** – רשמי ביקור נלבבים ורוויי רגש שהעלה על הכתב הרב **יעקב־יוסף** ע"ה **רסקין** מחודש תשרי תשט"ז, בו נסע לראשונה לכ"ק רבינו (חלק שלישי).

ז. **"בבירת ליובאוויטש"** – יומן מרתק ורווי גלויים מחודש תשרי תש"כ אצל רבינו, שנכתב על־ידי הרב **אברהם־חנוך** ע"ה **גליצנשטיין**, וזכה להגהתו המפורטת של הרבי. היומן פורסם בחודש תשרי תשכ"א, וכעת אנו מפרסמים את כולו, לצד צילומי ההגהה של הרבי (חלק שלישי).

♦

הננו מלאים תקוה וביטחון, אשר במהרה ממש נזכה להתראות עם אבינו רועינו כ"ק רבינו נשיאנו, ויגאל אותנו מהגלות המר ויקהילנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש, ועוד בחודש החגים הזה נזכה לראות מלך ביופיו, בעבודת הקודש של רבינו נשיאנו, מתוך שמחה הכי מלאה, בגאולה האמתית והשלימה.

ועד תלמידי התמימים העולמי

ערב חג הסוכות, תשע"ו
שנת 'הקהל' — ופרצ"ת
ברוקלין נ.י.

דבר מלכות

אַ הקהל איד

כל אחד ואחת מישראל, האנשים והנשים והטף, יכול וצריך לקיים תוכן העבודה ד"הקהל", ועד שמציאותו של כאו"א מישראל נעשית מציאות של "הקהל", ובאופן שניכר בגלוי - "לעיני כל ישראל" - שהוא "יהודי של הקהל" ("א הקהל איד"), "איש של הקהל", "אשה של הקהל", או "ילד של הקהל"

עפ"ז מובנת ההדגשה ע"ד שייכותה של הפעולה בעניני "הקהל" לכאו"א מישראל. ובהקדמה:

כל עניני התורה ומצוותי' ניתנו לכאו"א מישראל באופן שיוכל לקיימם בפועל ממש, כמ"ש "לא בשמים היא גו' ולא מעבר לים היא גו'", אלא, "קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו", ולא עוד, אלא, שניתנו לו הכחות לקיימם בתכלית השלימות - "כמצות רצונך", עד להתגלות אמיתת רצון העליון, הרצון דעצמות ומהות, אשר, "למעשה ידיך תכסוף", כביכול.

אמנם, ענין זה הוא בהדגשה יתירה במצוה שתוכנה הוא התאחדותם של כל ישראל, וקיומה הוא ע"י כל ישראל ממש - "הקהל את העם האנשים והנשים והטף", להיותם בעצם מציאות אחת.

ומעלה נוספת בזה - בזמן הזה, כשאין אפשרות לקיים את המצוה כפשוטה, כמו בזמן שביהמ"ק הי' קיים:

בנוגע לענין הקרבנות - הנה, בזמן שביהמ"ק הי' קיים הקריבו קרבנות רק בביהמ"ק, ובהשתתפות כו"כ יחדיו, "כהנים בעבודתם לוים בדוכנם וישראל במעמדם".

ואילו בזמן הזה, שאי אפשר להקריב קרבנות בביהמ"ק - "קלקלתנו זוהי תקנתנו" - שע"י התפלה, "תפלות כנגד תמידין תקנום", נעשית עבודת הקרבנות (ברוחניות), כל פרטי העבודה דכהנים לוים וישראלים, ע"י כל יחיד מישראל, בכל זמן ובכל מקום (גם בלילה וגם בחוץ לארץ), אנשים נשים וטף, עד לקטני קטנים, החל מאמירת "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך" - היסוד דכל עניני התפלה, ברכות השחר כו', תפלת העמידה כו', עד לסיום וחותם ד"אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך".

ועד"ז בנדו"ד, שמכיון שאי אפשר לקיים מצות הקהל כפשוטה, במעמד כל ישראל בביהמ"ק - הרי אדרבה, "קלקלתנו זוהי תקנתנו", שכל אחד ואחת מישראל, האנשים

והנשים והטף, יכול וצריך לקיים תוכן העבודה ד"הקהל", ועד שמציאותו של כאו"א מישראל נעשית מציאות של "הקהל", ובאופן שניכר בגלוי - "לעיני כל ישראל" - שהוא "יהודי של הקהל" ("א הקהל איד"), "איש של הקהל", "אשה של הקהל", או "ילד של הקהל" (כמדובר לעיל).

זאת ועוד:

קיום מצות הקהל כפשוטה (בזמן שביהמ"ק הי' קיים) - אינו אלא פעם אחת, במוצאי יו"ט הראשון; אבל תוכנה בעבודה הרוחנית - הוא בכל ימי הסוכות, ונמשך גם בשמע"צ ושמח"ת, ובשבת בראשית, ובכל הימים שלאח"ז שבהם "פורקים את המטען" דחודש השביעי (כפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו), על כל השנה כולה, שנקראת "שנת הקהל", ויתירה מזה - "כל הימים אשר הם חיים על האדמה".

▪

ולכן, מרבים לדבר ולהרעיש אודות הענין ד"הקהל" במשך כל ימי חג הסוכות, ומבקשים ומציעים - הצעה נפשית - שכל בנ"י יתאחדו "כאיש אחד בלב אחד" בהענין ד"הקהל".

ויתירה מזה: כאשר פוגשים יהודי, מקדימים לברכו בענין ד"הקהל" עוד לפני שמזכירים הענין ד"מועד" - אע"פ שלשון הכתוב הוא "במועד גו' בחג הסוכות גו' הקהל את העם", תחלה "מועד" ואח"כ "הקהל" - כדי להדגיש ש"הקהל" הו"ע עיקרי בכללות המועד (לא רק ביום המיוחד שבו קיימו מצות הקהל בפועל), עד כדי כך, ששלימות ה"מועד" תלוי' ב"הקהל", היינו, שע"י הפעולה ד"הקהל" באים גם לשלימות ה"מועד".

ותוכן הברכה שמברכים איש את רעהו בקשר לענין ד"הקהל" - שתהי' הצלחה רבה בפעולות ד"הקהל", הן בנוגע לעצמו, להקהיל את כל פרטי ענייניו, שהם בדוגמת "האנשים והנשים והטף", כולל גם "גרך אשר בשעריך", דקאי על הפעולה בחלקו בעולם ("שעריך"), והן בנוגע לפעולה עם הזולת, כל אלו שיש לו השפעה עליהם, להיותו המנהיג שלהם, בדוגמת ה"מלך" (כאו"א לפי ענינו), ובאופן שפעולה זו תשפיע על כל הימים שלאח"ז, כנ"ל.

ומובן, שהתכלית והמטרה דאריכות וריבוי הדיבור בכל הנ"ל , היא - המעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר", שכן, המעשה הוא "אבן הבוחן" שמאמת שהענין חדר בפנימיותו כו'.

ומכיון שכן, הרי, לפי ערך אריכות וריבוי הדיבור צ"ל גם ריבוי המעשה - כלשון המשנה "רוב המעשה" (כפי שמבאר הרמב"ם בפירוש המשניות, ובתוספת ביאור - ע"י רבינו הזקן באגה"ק), כלומר, שלאחרי כל מה שעסקו בעניני "הקהל" עד עתה, צריכים להוסיף בזה עוד יותר, ובאופן של ריבוי כו'.

וכבר דובר בארוכה ובפרטיות בנוגע לדרכי הפעולה - ע"י ההתאחדות דרבים מישראל, הן יחידים, והן מוסדות וארגונים, ישיבה, תלמוד-תורה, בית- כנסת ובית-

מדרש וכיו"ב, עי"ז שהעומד בראש (ולדוגמא: רב בקהילתו, גבאי בביהכ"נ, וכיו"ב), או בעל השפעה וכו', יקהיל את אלו השייכים אליו, החל מפעולתו של כאו"א בנוגע לבני משפחתו.

ומה טוב - כדי שיהי' באופן של קיום - שיתקבל גם אישור ותוקף בכתב (שפלוני בן פלוני החליט להצטרף ולהתאחד בענין ד"הקהל"), ובהקדם האפשרי, בחול המועד עצמו - אלה שכותבים בחוה"מ בלאה"כ, ואלה שאינם כותבים בחוה"מ - יקבלו על עצמם בדיבור בפני ג' אנשים מישראל, כדי להבטיח שהתחייבות זו תבוא לידי מעשה בפועל "כל הימים". ובחול המועד יכולים לנצל גם את אמצעי התקשורת ע"י מכשירים שונים שעל ידם יכולים להתאחד גם עם אנשים נשים וטף הנמצאים בקצוי תבל בגשמיות, ויתירה מזה - בקצוי תבל ברוחניות, רחמנא ליצלן, לפעול אצלם הענין ד"ליראה את ה' אלקיכם כל הימים".

והעיקר - שכל הפעולות בעניני "הקהל" ימהרו ויזרזו עוד יותר את קיום מצות הקהל כפשוטה, בבית המקדש השלישי, "מקדש אדנ-י כוננו ידיך".

(משיחת ליל ה' דחג הסוכות ה'תשמ"ח)

באותיות פשוטות - בנוגע לפועל:

על כאו"א לפעול בהענין ד"הקהל" - הן בנוגע לעצמו, להקהיל את כל פרטי כחותיו ותכונותיו שהם בדוגמת "האנשים והנשים והטף" שבו, שיתאחדו כולם ב"ליראה את ה'", והן בנוגע לזולת, שכאו"א שיש לו מעמד בסביבתו, ע"ד ובדוגמת "מלך", כמו, אב במשפחתו, וכיו"ב, צריך להקהיל את אלו שיש לו השפעה עליהם

כל האמור לעיל מדגיש עוד יותר עד כמה צריכה להיות ההשתדלות בהענין ד"הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' ליראה את ה' אלקיכם", כמדובר בארוכה לאחרונה.

ובהדגשה - שענין זה שייך לכל אחד ואחת, ו"אינני מבקש כו' אלא לפי כחן", מכיון שהדבר הוא בכחו של כל אחד ואחת.

ולא כאותם שחושבים שאינם אלא "אנשים קטנים" ומה כבר יפעלו וכו' - רק מצד ההעלם וההסתר דעולם (מלשון העלם) יכולים לחשוב כן! אבל, לאמתתו של דבר - ניתנו לכאו"א מישראל כחות הכי נעלים ונפלאים, ובפרט בבואנו זה עתה מראש-השנה, כאשר הקב"ה מבקש מכאו"א מישראל "תמליכוני עליכם", ואכן, ישראל הם הממליכים את הקב"ה להיות "מלך ישראל", ועי"ז גם "מלך על כל הארץ", שמזה מובן גודל הפלאת כחו של כאו"א מישראל כפי שבא לידי ביטוי בר"ה, והרי, ענייני ר"ה שהם באופן ד"בכסה", מתגלים "ליום חגינו", בחג הסוכות.

ותוספת נתינת-כח בפעולות ד"הקהל" - ע"י האושפיזין דלילה זה, אברהם אבינו

והבעש"ט, שמצינו אצלם הענין ד"הקהל", ומהם נמשך גם לכאו"א מישראל עד סוף כל הדורות.

▪

ובאותיות פשוטות - בנוגע לפועל: על כאו"א לפעול בהענין ד"הקהל" - הן בנוגע לעצמו, להקהיל את כל פרטי כחותיו ותכונותיו שהם בדוגמת "האנשים והנשים והטף" שבו, שיתאחדו כולם ב"ליראה את ה'", והן בנוגע לזולת, שכאו"א שיש לו מעמד בסביבתו, ע"ד ובדוגמת "מלך", כמו, אב במשפחתו, וכיו"ב, צריך להקהיל את אלו שיש לו השפעה עליהם, "האנשים והנשים והטף", למקום קדוש - בדוגמת בית המקדש החל מעשיית ביתו הפרטי של כאו"א מקדש לה', "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ולפעול עליהם בהענין ד"ליראה את ה'", ובלשון הרמב"ם - "לקרות באזניהם פרשיות מן התורה שהם מזרזות אותם במצוות ומחזקות ידיהם בדת האמת".

ולהעיר מדיוק הלשון "דת האמת", דיש לומר, שגם בזה מודגש ענין האחדות - שהרי, "אמת יש בו שלש אותיות, אל"ף, של אותיות, מ"ם אמצעית, תי"ו סופן, לומר, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים", נקודת האחדות שחודרת בכל הבריאה כולה - כלשון הרמב"ם "כל הנמצאים כו' לא נמצאו אלא מאמיתת המצאו", ועד שפועלים שהעולם כולו נעשה "עיר אלקינו" - "גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו" - בפועל ובגלוי.

▪

ויש להוסיף, שהענין ד"הקהל" צריך להתבטא, לכל לראש, בענין שהזמן גרמא - "כל יומא ויומא עביד עבידתי'", ובנדו"ד - שמחת בית השואבה:

יש להקהיל רבים מישראל - "הקהל את העם האנשים והנשים והטף" - להשתתף בשמחת בית השואבה, הן בנוגע לאנשים, הן בנוגע לנשים [כמדובר כמ"פ שאף שבביהמ"ק היו הנשים באות רק "לראות ולשמוע", הרי, בזמן הגלות ניתוסף העילוי (ירידה צורך עלי') שגם הנשים בעצמן שמחות בשמחת בית השואבה], והן בנוגע לטף, לאחד את כולם בשמחת בית השואבה.

ובאופן שהשמחה והריקודים נמשכים גם ברשות-הרבים, עד כדי כך, שפועלים שרה"ר עצמו ירקוד, ולא עוד, אלא, שמהפכים את רה"ר לרה"י, "יחידו של עולם", כלומר, שענין האחדות חודר ונמשך גם ברה"ר, שלכן הרה"ר עצמו מבקש מיהודי שירקוד בו, כדי שעי"ז יפעל בו שלימות ותכלית בריאתו - להיות רשות היחיד, "יחידו של עולם", ועד לגילוי "יחידו של עולם" בכל העולם כולו - "לא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך".

▪

ויה"ר ששמחת בית השואבה תהי' בשמחה גדולה כו', ובמיוחד בשנה זו - שנת תשמח, לשון ציווי, שכאו"א צריך לשמוח, וגם לשון הבטחה, שבודאי יהי' כאו"א שמח.

ושמחה פורצת גדר - פריצת כל הגדרים, מדידות והגבלות כו', עד לגילוי התענוג שלמעלה מעונג המורגש.

ועאכו"כ פריצת גדרי הגלות - גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמרומז גם בר"ת דשנה זו: תהא שנת חרות משיח.

וכן תהי' לנו - תיכף ומיד ממש, שאז, נזכה לקיים מצות הקהל כפשוטה בחג הסוכות זה - בביהמ"ק השלישי, "מקדש אדנ-י כוננו ידיך", שנשמע שם קריאת הפרשיות בתורה מפי מלך המשיח.

ועוד לפנ"ז - ברגעי הגלות האחרונים, יעסוק כאו"א בפעולות ד"הקהל" (כנ"ל בארוכה), שעי"ז ממהרים ומזרזים את קיום מצות הקהל כפשוטה, כאמור, תיכף ומיד ממש, באופן ש"לא עיכבן המקום כהרף עין".

(משיחת ליל א' דחג הסוכות ה'תשמ"ח)

דליים של שמחה

סקירה מרתקת וראשונה מסוגה על התוועדויות שמחת־בית־השואבה עם הרבי, שנשאו אופי מיוחד ושונה • את התוועדויות קיים הרבי בהוראת הרבי הריי"צ כבר משנת תר"צ, ולימים הפכו ל"התוועדות לבני הישיבות", בהן השתתפו תלמידי ישיבות שונות מרחבי ניו־יורק • בחלוף השנים, היוותה ההתוועדות גם 'מושב שלישי' לועידת צא"ח השנתית

שנה־אחר־שנה נשנה המחזה: אל סוכת 770 נקבצו ובאו ראשי־ישיבה ותלמידים מישיבות שונות ברחבי ניו־יורק, חסידים וליטאים, ישבו במשך שעות ארוכות אלו לצד אלו, ובראש – הרבי הנושא דברות קודש, הסברים מעמיקים ב'נגלה', וביאורם כפי שמוארים על־ידי המאור שבתורה.

על קיומן של התוועדויות אלו, שהוכתרו כ'התוועדות שמחת בית השואבה', פורסמה מדי שנה מודעה בעיתונות מטעם ה'מרכז לענייני חינוך'. רבים מן המשתתפים בהתוועדויות אלו התקרבו אל המאור הודות להן והחלו ללמוד באופן קבוע חסידות.

התוועדויות חג הסוכות של הרבי בכללותן, התייחדו לא רק במיקומן השונה – בסוכה, כי־אם גם ב'דליים של שמחה' שנשאבו בהן. היו אלו התוועדויות בהן הקרין הרבי את שמחת החג הגדולה על הקהל כולו, ובכל פרט: החל מאמירת הלחיים, הניגונים, ובעיקר בשיחות המיוחדות. שמעו אז ביטויים נפלאים, בתוכנן של מצוות החג ובראשן מצוות השמחה ובאחדותם של ישראל; דרך שיחות עמוקות המקיפות את כל התורה כולה, מארבעת חלקי הפרד"ס; כשמהכל לומד הרבי דרך בעבודת השם והוראה מעשית לאופן השמחה הרצוי בשמחת בית השואבה.

איש לא השית לבו לגשם שניתך לעתים על הקהל, לצפיפות ששררה בסוכה שהתקשתה מהכיל את הקהל הרב, כולם הרגישו כאיש אחד, כשבראש יושב הרבי ומנצח על הקהל המרומם.

תעלומות חכמה

ראשיתן של התוועדויות שמחת־בית־השואבה של הרבי, כבר בחודש תשרי הראשון שלאחר החתונה, בשנת תר"צ. התוועדות זו הייתה הראשונה בכלל בה התוועד הרבי ברבים. באותה התקופה נסע הרבי הריי"צ לביקור בארצות־הברית, ובחצר ליובאוויטש שהייתה באותם ימים בריגה, נשאר קהל החסידים, כאשר זו להם ההזדמנות הראשונה לגלות ולו מעט מגדולותו העצומה של 'חתנא דבי נשיאה' – הרבי.

הרב **אלי' חיים** ע"ה **אלטהויז**, שכתב אל הרבי הריי"צ מכתבים בהם פירט את הנעשה בימי נסיעתו, מציין את התוועדות שמחת בית השואבה המיוחדת עם הרבי: "לילה אחת משמחת בית השואבה נתאספנו אנחנו אנ"ש שי' בסוכת רבינו שליט"א, והרמ"מ שליט"א ישב אתנו, והרבה דברים נעימים שמענו מפיו, והי' לנו לכולנו לעונג גדול. שתינו בכל פעם לחיים אל כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובסוף הערכנו טלגרמה "לחיים" אל כ"ק שליט"א, בטח נתקבלה והיתה לעונג".

לאורך השנים הבאות, עד לשנת תרח"צ, שהה הרבי בחודשי תשרי במחיצת חותנו הרבי הריי"צ, ובהוראתו התוועד מדי שנה בשמחת בית השואבה.

בחודש תשרי תרצ"א, שוב שהה הרבי בריגה, והתוועד בשמחת בית השואבה. על התוועדות זו סיפר הרב **מאיר** ע"ה **בליזינסקי**, שהתגורר באותם ימים בפולין:

"הרבי היה שקט ומופנם מאוד, ומאז חתונתו השתוקקו אנ"ש והתמימים

לשמוע אותו מתוועד. באותו חודש תשרי שהיתי בריגה. באחד מלילות חג הסוכות התפרסם בחצר הרבי הריי"צ כי "דער איידים" – הרבי, יתוועד לרגל שמחת בית השואבה. הידיעה התפשטה אז במהירות וגרמה שמחה רבה בין אנ"ש והתמימים.

"בחוץ שרר אז קור אדיר, אך הרבי ישב שעות ארוכות והתוועד בטוב טעם, והכל ראו כי הוא 'פה מפיק מרגליות'. בין השאר הוא ביאר אז בהרחבה, חן ודעת את מאמרו של חותנו הרבי הריי"צ שנאמר במוצאי־יום־הכיפורים הפותח בפסוק "ויגד לך תעלומות חכמה כפליים לתושיה".

לימים, כאשר נתגלה האור הגדול של רשימות הק' של הרבי, פורסמה התחלת רשימת "ראשי פרקים" מהתוועדות שמחת־בית־השואבה זו, בראשה ציין הרבי: "חול המועד סוכות תרצ"א, ריגא, באולם צעירי אגודת ישראל".

"דברים טובים ונכונים"

בשנת תרצ"ב התגורר הרבי הריי"צ בעיר אטוואצק, אליה הגיעו גם כמה וכמה מהחסידים והתמימים, כשלימי חודש תשרי הגיעו גם הרבי והרבנית. גם באותו חול־המועד סוכות הורה הרבי הריי"צ לרבי להתוועד עם החסידים והתמימים. עדי־ראיה סיפרו שזו הייתה התוועדות מיוחדת במינה, שהתקיימה החל מהשעה שמונה בערב ועד השעה שבע בבוקר. במשך שעות ארוכות הפליא הרבי בבקיאות עצומה וגאונות נפלאה, בכל חלקי התורה, נגלה ונסתר, הלכה ואגדה, הוראות בעבודת ה' וכו'.

מעניין לציין, שכ"ק אדמו"ר הריי"צ מספר (סה"ש תש"ג ע' 10־11), אשר גם אדמו"ר הצמח־צדק נהג לערוך התוועדויות שמחת־בית־השואבה בחיי חותנו – כ"ק אדמו"ר האמצעי, בניגונים וריקודים חזקים, ובעת ההתוועדויות היה מבאר ענייני חסידות.

הרב **משה אלי'** ע"ה **גערליצקי**, שהיה באותם ימים תלמיד בישיבת תומכי תמימים בלודז' שבפולין השתתף אף הוא באותה התוועדות. וכך הוא סיפר:

"בכלל, הרבי לא 'זז' מחותנו אפילו לרגע, הוא פשוט לא מש מהרבי הריי"צ. בהתוועדויות ישב הרבי הריי"צ בראש, והרבי והרש"ג משני צדיו. הקהל ישב מסביב, והבחורים עמדו מאחור. כאשר הרבי הריי"צ אמר מאמר היה הרבי עומד, ואחר־כך ידעו שהרבי יכול לחזרו מילה במילה. אם היה דבר לא מובן – היינו מסתכלים על הרבי בכדי שיסביר זאת. זה היה יוצא מגדר הרגיל.

"הייתה לי הזכות להיות כאשר הרבי הריי"צ הורה לרבי להתוועד עם ה'עולם' בשמחת־בית־השואבה בסוכות. בין החסידים דובר שצריך ליצור קשר כדי לוודא שהחסידים מהסביבה יבואו.

"כולם התכוננו... לפני־כן לא ידענו דבר, ידענו שהוא חתנו של הרבי, ידענו שהוא תלמיד־חכם גדול, אבל לא ידענו עד כמה. עד אז לא ידענו שהרבי כל־כך מיוחד בכל הנושאים, ורק בהתוועדות זו שמענו חידושים יוצאים מגדר הרגיל.

"הרבי התחיל מציטוט המשנה "יהודה בן תימא אומר הוי עז כנשר רץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים", כך התחיל הרבי והמשיך משמונה בערב ועד שבע בבוקר סביב

משנה זו. הרבי ציטט זוהר, קבלה, גמרא, משניות, מדרש וליקוטים בלי סוף.

"הקהל יצא מכליו. מעולם לא ידענו על הגאונות היוצאת מן הכלל. לאחר הלילה המופלא הזה ראינו שזהו הרבי! לאחר מכן, כמובן, היתה לנו דרך־ארץ מסוג אחר"...

הרבי העלה על הכתב את ראשי הפרקים מההתוועדות, המתפרסים במחברת רשימותיו הק' על פני אחד־עשר עמודים!

בהיות ששנה זו היתה שנת "הקהל" – אמר הרבי, בין היתר, ביאור עמוק על עניינו של המלך הקורא בתורה, כשברשימה נפתח הביאור במילים: "בשנה זו בחוהמ"ס, הרי לבד שביה"ש, ישנה גם מצוות הקהל", ולאחר־מכן העניין מבואר באריכות, על־פי נגלה וחסידות.

בשנת תרצ"ג שוב שהה הרבי בריגה, וגם מהתוועדות זו העלה הרבי ראשי פרקים ברשימת "שמחת ביה"ש צ"ג ריגא. באולם הישיבה (מקצתו)".

ב'רשימות' מימי חג הסוכות של אותה שנה, כותב הרבי על דיבור עם הרבי הריי"צ אודות ההתוועדות:

"בוקר ד' דחוה"מ ספרתי, עפ"י שאלתו, ראשי פרקים ממה שאמרתי באולם הישיבה, אמר: לפנים הי' זה [לפרש מרז"ל וכו'. מ"מ] אלא שאדנ"ע לקח דרך זו, וילך בנתיב דקיק, נתיב הל"ב שעליו איתא בזהר נתיב דקיק.."

גם במכתב הרלוי"צ אל הרבי מיום "ג' חיי שרה" תרצ"ג, כותב: "טוב הדבר שאמרת . . הי' לענג מה שהיית במסיבה בשמחה ואמרת דברים טובים ונכונים". ככל הנראה הכוונה היא לדברים שאמר הרבי בהתוועדות שמחת־בית־השואבה!

בחג הסוכות תרצ"ה אירע מאורע מעניין נוסף: לקראת חג הסוכות הוקמו עבור כ"ק אדמו"ר הריי"צ, ששהה באותו חודש בוורשה ["וגם לי יצא לשהות במשך כל החודש בוורשה", התבטא הרבי (ש"פ בראשית תשי"ז)], שתי סוכות. הגדולה – בה היו מתקיימות בדרך־כלל סעודות החג בהשתתפות מוזמנים, והקטנה – שהוקמה בסמיכות לחדרו של הרבי הריי"צ ויועדה לשימושו הפרטי. בשבת חול־המועד היה הרבי הריי"צ מצונן, ולא יכול היה לרדת לסוכה הגדולה. על־כן התקיימה הסעודה בסוכתו הקטנה, ואל שולחנו הוזמנו להצטרף, חתנו הרבי, והרב **עזריאל־זעליג** ע"ה **סלונים**, שהגיע לחצר הרבי הריי"צ במיוחד לאותו חודש תשרי.

במשך הסעודה שח הרבי הריי"צ בנושאים שונים וסיפר סיפורים רבים, ולאחר הסעודה ישב הרבי יחד עם הרע"ז סלונים וערכו חזרה על הדברים.

במכתב שכתב הרע"ז אל הרבי בשנת תש"ח, מזכיר על סיפור "של רבינו מהר"ש עם הרה"ק ר' שלום מבעלזא, מה שהריח ברוח קדשו של רבינו מהר"ש, כפי ששמענו מכ"ק אדמו"ר שליט"א, בשבת חהמ"ס צ"ה, בהסוכה על הגזוזטרא (שכבוד תורתו וגם אני ישבנו אז בהסוכה) בטח הוא זוכר"...

"ברוך, אמור לחיים!"

על ההתוועדות של שנת תרצ"ד סיפר אחד מתלמידי ישיבת 'תומכי־תמימים' בפולין במשך מספר שנים:

"התבוננו באורח עבודתו בימים הנוראים ובחג הסוכות, והבחנו כי מעבר לפשטות החיצונית מסתתרים דברים רבים. במיוחד נשארה חרותה במוחנו ההתוועדות של שמחת בית השואבה.

"התוועדות זו ערך הרבי על־פי הוראת חותנו הגדול, הוא אמר לחיים על כוסות מלאים ולקח הרבה 'משקה'. בהתוועדות דיבר הרבי שליט"א באריכות בעניין עבודתם של גרשון קהת ומררי והרחיב את הביאור על־פי מדרש, קבלה וחסידות.

"במהלך ההתוועדות פנה הרבי שליט"א אל המשפיע של הישיבה, הרב ברוך פולישער (פרידמן) – הוא היה חסיד אמתי, ממש מופשט מגשמיות העולם הזה – ואמר לו: "ברוך, אמור לחיים!". כשהמשפיע התמהמה לעשות כדבריו, החל הרבי שליט"א לדבר באריכות אודות האחריות שנושא על־עצמו משפיע בתומכי תמימים וכו' ובסיום דבריו חזר שוב ואמר: "ברוך, אמור לחיים!". כשטרם אמר 'לחיים', אמר לו הרבי אמירה מסוימת, ומיד עשה המשפיע כבקשתו.

"לאחר שקיבל הרבי את הנשיאות, דיבר עמו פעם אחד מידידיי על זכרון אותה התוועדות. הרבי שליט"א שאלו האם הוא זוכר את מה שדובר בה, וכשהשיב בחיוב והזכיר את הנקודות חייך הרבי שליט"א חיוך רחב".

מן ההתוועדות של שנת תרצ"ה, גם־כן יש בידינו רשימה קצרה, על "משנה סוף ביצה. שמחת בית השואבה תרצ"ה, ורשא".

גם בחודש תשרי תרצ"ו שהה הרבי במחיצת חותנו – ומימי הסוכות יש בידינו את רשימת "סוכות רצ"ו [מקצתו בבית־הכנסת]", אולם אין עדויות על התוועדות שמחת־בית־השואבה, וכן בשנים הבאות, עד בוא הרבי לניו־יורק.

"לבני הישיבות"

מאז בואו של הרבי לארה"ב, החלה להתקיים, מטעם ה'מרכז לענייני חינוך', התוועדות 'שמחת בית השואבה' קבועה עמו, שהוגדרה כמיועדת לתלמידי הישיבות. בשנים אלו, היו באים להתוועדות רבים מתלמידי הישיבות באזור, ואף לא מעט תלמידים שהיו גם

ב"ה
שמחת בית השואבה פאר תלמידי המתיבתא
"מרכז לעניני חנוך"
776 איסטערן פאלקוועי (לעבען קינגסטאן עוו.), ברוקלין
קומענדען דאנערשטאג, א' דחוהמ"ס, 7 אווענט
אלע תלמידים זיינען געלאדען.

מודעה שפורסמה בעיתונות של אותם ימים על-דבר ההתוועדות עם הרבי

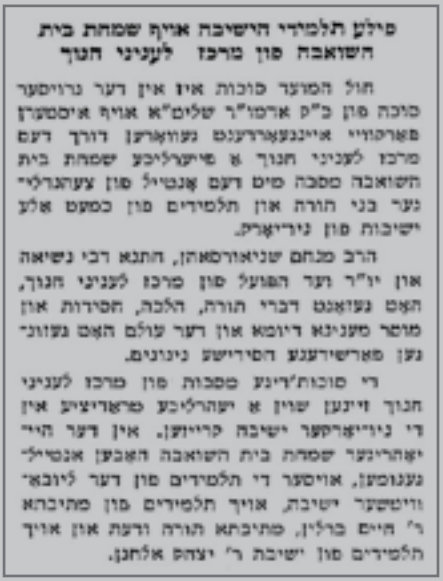

פילע תלמידי הישיבה אויף שמחת בית השואבה פון מרכז לעניני חנוך

חול המועד סוכות איז אין דער גרויסער סוכה פון כ"ק אדמו"ר שליט"א אויף איסטערן פארקוויי איינגעארדענט געוואָרען דורך דעם מרכז לעניני חנוך א פייערליכע שמחת בית השואבה מסכה מיט דעם אָנטייל פון צעהנדלי־נער בני תורה און תלמידים פון כמעט אלע ישיבות פון ניו־יאָרק.

הרב מנחם שניאורסאהן, חתנא דבי נשיאה און יו"ר ועד הפועל פון מרכז לעניני חנוך, האָט געזאָגט דברי תורה, הלכה, חסידות און מוסר מענינא דיומא און דער עולם האָט געזונ־גען פארשידענע חסידישע נינונים.

די סוכות'דיגע מסכות פון מרכז לעניני חנוך זיינען שוין א יעהרליכע פראָדיציע אין די ניו־יאָרקער ישיבה קרייזען. אין דער הייי־יאָהריגער שמחת בית השואבה האָבען אנטייל־גענומען, אויסער די תלמידים פון דער ליובא־וויטשער ישיבה, אויך תלמידים פון מתיבתא ר' חיים ברלין, מתיבתא תורה ודעת און אויך תלמידים פון ישיבת ר' יצחק אלחנן.

דיווח מיוחד שפורסם בגליון 'קובץ ליובאוויטש' משנת תש"ו על ההתוועדות:

תלמידי ישיבה רבים בשמחת בית השואבה של המרכז לענייני חינוך

בחול־המועד־סוכות, נערכה בסוכה הגדולה של כ"ק אדמו"ר שליט"א באיסטרן־פארקוויי על־ידי המרכז לענייני חינוך התכנסות שמחת־בית־השואבה, בה נטלו חלק עשרות בני תורה ותלמידים כמעט מכל הישיבות של ניו־יורק.

הרב מנחם שניאורסאהן, חתנא דבי נשיאה ויו"ר ועד הפועל של מרכז לענייני חינוך, דיבר דברי תורה, הלכה, חסידות ומוסר מענייני דיומא, והקהל ניגן ניגונים חסידיים שונים.

סטודנטים בקולג' במהלך חלק מהיום, כפי שהיה נהוג באותן שנים בארה"ב.

באותם ימים היו מתפרסמות מודעות בעיתונים, שהזמינו את התלמידים לבוא להתוועדויות הללו.

כך תיאר בפנינו מזכירו של הרבי, הרב **חיים־יהודא** שי' **קרינסקי**, שהיה נער צעיר ב770 בשלהי שנות ה'שי"ן', את מראה אותן התוועדויות מיוחדות:

"התוועדויות אלו היו מיועדות באופן רשמי לתלמידי הישיבות, והיו מגיעים אליהן ראשי־ישיבות, ותלמידיהן. כמאתיים-שלוש־מאות אנשים נכחו בהתוועדויות, ששיחותיהן עסקו בעיקר ב'נגלה'.

"באותן שנים, שני הבניינים הסמוכים ל770 (784 ו7881), בהם נמצא גם ה'זאל הגדול', לא היו שייכים לחב"ד, ובין בנין 770 עצמו לבניינים אלו, הייתה חצר פתוחה ובלתי מקורה, בה נבנתה הסוכה, שגודלה נאמד בכעשרה מטרים, ובה התקיימו התוועדויות שמחת־בית־השואבה.

"הייתי נער צעיר מאוד, כך שאינני זוכר את תוכן השיחות העמוקות שאמר הרבי, אולם אני זוכר היטב כיצד הרבי היה מזכיר מזמן לזמן מאמר חז"ל או קטע גמרא, ועורך מעין 'בוחן' לנוכחים, כאשר הוא שואל אותם האם הם יודעים היכן הוא מובא. פעמים שידעו לענות,

התכנסויות חג הסוכות של המרכז לענייני חינוך, הן כבר מסורת שנתית בקרב הישיבות השונות בניו־יורק. בשנה זו, נטלו חלק בשמחת בית השואבה, מלבד תלמידי ישיבת ליובאוויטש, גם תלמידים מישיבת ר' חיים ברלין, ישיבת תורה ודעת וכן תלמידים מישיבת ר' יצחק אלחנן.

פעמים שלא, ופעמים שרק אחד מן הנוכחים ידע.

"היה זה מחזה מעניין מאוד"...

על התוועדויות אלו סיפר גם החזן ר' **בן־ציון** ע"ה **שנקר**, שהיה באותן שנים תלמיד בישיבת 'תורה ודעת', ונהג להשתתף בקביעות בהתוועדויות 'שמחת־בית־השואבה':

"בימי חול־המועד היה הרבי מוסר 'שיעורים'. זה היה מיועד במיוחד לבחורים מישיבות שונות, לאו דוקא מליובאוויטש, כי־אם יותר לחוגים אחרים.

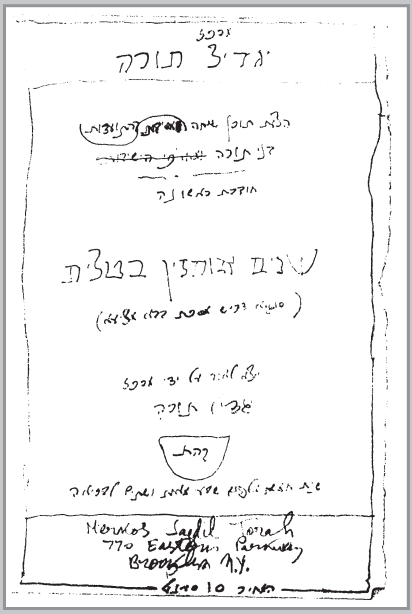

רשימת 'שנים אוחזין'

בתחילת חורף תש"ב החל הרבי בעריכת קובץ "שנים אוחזין בטלית", המהווה "הצעת תוכן שיחה בהתועדות ומסיבת בני תורה".

את הקובץ ערך הרבי במספר מהדורות, ציין בכתי"ק 'שער בלאט', כתב 'פתח־דבר', ואף הוסיף מאחורי השער המיועד את הכיתוב: "מי שיש לו איזה הערות והארות בשיחה הנדפסת בזה, מתבקש לכתוב ע"פ האדריסה...".

בהקדמה מונה הרבי מספר טעמים להוצאת הקובץ ובו שיחה עמוקה המבארת את סוגיית "שנים אוחזין בטלית", אשר "בחרנו, בתור התחלה". אחד הטעמים שמציין הרבי לבחירת שיחה זו: "שיחה, אשר, לפי מצב הנאספים אז, נתבארו כל העניינים שבה, באופן מובן גם למתחילים בדרך זה, גם לאלו שרק לראשונה פוגשים הם במושגי חיי הנפש ועניני". ככל הנראה, הכוונה היא להזדמנות של התוועדות 'שמחת בית השואבה'.

הרבי אמנם ערך את הקובץ לדפוס, אך מסיבות שונות לא הודפס, והרשימה נתגלתה רק לימים, והודפסה ב'רשימות' הקודש.

"זכורני שהשתתפתי בהם יחד עם הגאון המפורסם הרב **משה** שי' **וולפסון**, היינו חברים מגיל צעיר, הוא היה מחובר מאוד לתורת חב"ד, ויחד עם חברים נוספים מהישיבה היינו הולכים לשם.

"השיחות לא התמקדו דווקא בתורת חסידות חב"ד. היו שם דרוש, אגדתא וגם הרבה 'לומדות'. היינו חוזרים משם בתחושה עילאית. הרבי הציג את הדברים בעריבות ו'געשמאק' גדולים.

"זה לא היה דומה למה שהתפתח מאוחר יותר, כשהרבי קיבל את הנשיאות, יתכן שהיו על השולחן עוגות וי"ש ואמרו 'לחיים' – אלו לא הפרטים הבולטים בזכרוני – אולם אני זוכר את סגנון הרצאת הדברים, שהיה דומה יותר לשיעור. לעתים הרבי היה עושה הפסקה קצרה, מניח למשתתפים לנוח קמעא, וממשיך.

"הרבי הותיר רושם של תלמיד־חכם ענק, גאון. בתוכן הדברים ניתן היה לראות גאונות, בקיאות עצומה וזיכרון מדהים. מעולם לא היו לפניו ראשי פרקים, והיה מדבר ומפלפל באריכות. זה הותיר רושם מיוחד על כולם.

"לישיבת 'תורה־ודעת' היה ייצוג מכובד, והיו בחורים מישיבות חסידיות אחרות כגון 'מטרסדורף', 'איסט־סייד' ועוד.

"הידיעה על ההתוועדות בתחילה עברה בתוך הישיבות מפה לאוזן, ולאחר שזה הפך למסורת, זה היה מובן מאליו. נותר היה רק לברר באיזה יום מימי חול המועד האירוע יתקיים. שמעו היה ידוע, והבחורים המתינו לו".

שלושה סוגי עבדים

כבר בחג הסוכות תש"ב, חודשים ספורים לאחר בואו לארה"ב, התוועד הרבי בשמחת־בית־השואבה עם בני הישיבות.

מאותה התוועדות יש בידינו את רשימת "שמחת ביה"ש תש"ב" המיוחדת והעמוקה, שרשם הרבי מהתוכן שנאמר בעת ההתוועדות, בה מבואר על מצוות הסוכות השונות, עניינן ורמזן בעבודת האדם וכללות עניין המצוות כולן ברובדים שונים.

מעניין לציין, שכאשר מבאר הרבי במהלך הרשימה את סוגי ארבעת המינים וביטויים בסוגי בני ישראל, כותב הרבי בסוג הלולב: "תלמידי חכמים, בחורי הישיבות".

הרב **זלמן** ע"ה **פויזנר**, שנכח באותה התוועדות, סיפר על נקודה קצרה מדברי הרבי במהלכה:

"שלושה סוגי עבדים הם: א) המעריצים את האדון ושומעים בקולו כאשר אומר להם לעשות דבר מה. ב) המקיימים את ציווי האדון לא רק כאשר הוא מצווה, כי אם כבר כאשר הוא מרמז שרצונו בכך. ג) המוסרים את עצמם לחלוטין לקיום רצון האדון, עד כדי שהוא אינו צריך לומר או לרמז להם על רצונו. הם מבינים מעצמם מה רוצה האדון.

"וכך ברוחניות: ישנן מצוות מדאורייתא שהן חובה, כגון לולב, אתרוג וסוכה, ולכן המסורים לאדון, הקב"ה, מקיימים את הציוויים הללו. נוסף על כך ישנן מצוות דרבנן – שיש להן יסוד ומקור בתורה, אולם זה רק ברמז, כמו שנאמר "כל צמא לכו למים" – שלאחר שחלפו שלושה ימים מבלי מים, ואין מים אלא תורה, בני־ישראל היו צמאים וביקשו מים. ועל־כך כותב הרמב"ם שזהו המקור לקריאת־התורה מדי שני וחמישי, אך זהו רמז בלבד.

"נוסף על כך, יש סוג שלישי – מנהג בלבד, שאינו כתוב בתורה, ואף אין לו רמז בתורה. כגון 'הקפות', המוזכר לראשונה בדברי הגאונים ואף־על־פי־כן מקיימים זאת מכיון שיודעים שזהו רצון הקב"ה.

"הרבי הוסיף שלא רוקדים בעת קיום מצווה מדאורייתא, ואף לא במצווה מדרבנן, כי־אם דווקא בקיום מנהג, מכיון שכאשר מרגישים שיודעים ומכירים את רצון הקב"ה, גורם הדבר שמחה לאדם, ומשום כך רוקדים דוקא אז"...

מרכז, לענייני, חינוך

בהתוועדות שמחת בית השואבה של שנת תד"ש התוועד הרבי עם תלמידי הישיבות במשך כמעט לילה שלם.

באותה התוועדות הסביר הרבי מדוע בחר הרבי הריי"צ את השם "מרכז לענייני חינוך", ואמר שיחות על כל אחת מהמילים "מרכז", "לענייני" ו"חינוך", כשעל־כך נסובה כל ההתוועדות.

כאשר ביאר הרבי את המילה "מרכז", הקדים אשר טוב מאוד עשה מי שלא למד 'הנדסה', אולם מי שכן למד, וחושב

התרגשות והתעוררות

להלן דיווח שפורסם על התוועדות שמחת בית השואבה בשנת תשט"ז ב'קובץ ליובאוויטש':

כפי המנהג שהונהג בשנים קודמות, גם בשנה זו ארגן ה'מרכז לענייני חינוך' התוועדות שמחת בית השואבה במיוחד לבחורי ישיבות. להתוועדות הגיעו מספר גדול של רבנים, ראשי ישיבות ותלמידי ישיבה מישיבות שונות בעיר. הגיע גם קהל גדול של יהודים מכל החוגים והשכבות. השאלאש' היה גדוש ועמוס. הרבי שליט"א דיבר כדרכו בקודש עניינים רבים בנגלה ובחסידות, אודות משמעותה של שמחת־בית־השואבה. בכל שיחה ובכל עניין היה משהו חדש, הן בחידושי תורה, והן בעבודת השם על־פי חסידות, דבר שהכניס את הקהל להתרגשות והתעוררות. הדיבורים הנלהבים של הרבי שליט"א וניגוני חסידי חב"ד והריקודים ייזכרו לאורך זמן אצל כל אלה שנטלו חלק בהתוועדות שמחת בית השואבה זו, שנמשכה עד אחר חצות הלילה.

שמחת ביה"ש התועדות
פאר ישיבה לייט

לויט דעם איינגעפירטען מנהג אין די פריהערדיגע יאָהרען האָט אויך היי־יאָהר דער מרכז לעניני חינוך איינגעאָרדענט אַ שמחת בית השואבה פאַרברענגען ספּעציעל פאַר ישיבה לייט. צום דאָזיגען פאַרברענ־גען זיינען געקומען אַ גרויסע צאָהל רבנים, ראשי ישיבות און ישיבה תלמידים פון פערשידענע ישיבות אין שטאָט. עס זיינען אויך געקומען אַ גרויסער עולם אידען פון אַלע קרייזען און שיכטען. דער שאַ־לאַש און הויף איז געווען פול געפּאַקט.

דער רבי שליט"א האָט כדרכו בקודש גערעדט פִיעל ענינים אין נגלה און חסי־דות וועגען די בעדייטונג פון שמחת בית השואבה. אין יעדע שיחה און אין יעדען ענין איז געווען עפּעס נייעס, סיי אין חידושי תורה און סיי אין עבודת ה' עפ"י חס[illegible]ת, וואָס האָט אַריינגעבראַכט [illegible]

שאי־אפשר ללמוד מכך הוראה בעבודת ה', עליו לדעת שגם מזה ניתן ללמוד הוראה.

הרבי הסביר שכשם שבחוקי ההנדסה, הרדיוס – היוצא מנקודת היסוד – משפיע על היקף העיגול שמסביב: ככל שהרדיוס יהיה גדול יותר, יוכפל העיגול פי ששה; כך גם בשבת – המהווה הנקודה והמרכז וממנה מתברכין כולהו יומין – ששת ימי השבוע (כנגד היקף העיגול). דבר זה מתבטא גם בכך שאומרים "היום יום ראשון בשבת, שני בשבת וכו'" – המלמד על כך שכל אחד מן הימים, מרכזו הוא השבת.

על תוכן דברים אלו שנאמרו על־ידי הרבי בשנת תד"ש, חזרו הרבנים ליבל שי' פויזנר וצבי שי' פוגלמן בהתוועדות ב770 בשנת תשמ"ז; לימים, נתגלתה רשימה (המודפסת ב'רשימות' חוברת ג) כתוכן הזה ללא ציון תאריך. מסתבר מאוד שרשימה זו היא מאותה התוועדות.

ניטא קיין פארפאלן

בשנת תש"י, התוועד הרבי כבכל שנה, ודיבר על השמחה, כרגיל בהתוועדויות אלו. ההתוועדות נמשכה עד השעה שתים־עשרה בלילה.

באותו היום, הורה הרבי לר' יהודא־ליב גרונר לנסוע לבית הדפוס ולסייע לר' מרדכי שוסטרמן בהכנת קונטרס 'שמיני עצרת – שמחת תורה' של כ"ק הרבי הריי"צ. באותו ערב התקיימה ההתוועדות לבני הישיבות, ומאחר שהרב שוסטרמן וריל"ג עבדו בבית

הדפוס עד שעה מאוחרת, הפסידו את ההתוועדות.

למחרת אמר ריל"ג לרבי: היות שלא זכינו להיות נוכחים בהתוועדות מאחר שעסקנו בהדפסת הקונטרס, למה נגרע? הרבי שאל מי מבקש זאת, וכשאמר ריל"ג שהרב שוסטרמן והוא המבקשים, הסכים להתוועד.

ואכן, באותו הערב התקיימה התוועדות נוספת וארוכה, בה אף התבטא הרבי שמכיוון שבלילה הקודם היה צריך לומר מקור על כל עניין, ואפילו לציין את הדף, לא יכול היה לומר את כל שרצה.

באותה התוועדות דיבר הרבי רבות על ההתקשרות אל הרבי הריי"צ, והיה בשמחה והתגלות גדולים, אמר הרבה 'לחיים' מבלי לטעום דבר, והורה גם לחסידים לומר הרבה 'לחיים'.

"צריכים ללמוד חסידות!"

לאורך שנות הנשיאות המשיך נוהג זה. מדי שנה הייתה מפורסמת בעיתון 'טאג מארגן ז'ורנאל' מודעה על ההתוועדות שתתקיים ביום פלוני [התוועדות זו התקיימה ביום א' דחול־המועד, וכאשר חל בשבת – ב' דחול־המועד], ואכן הגיע קהל הן מקרב החסידים והן מבין בני הישיבות.

הייתה זו הזדמנות עבור תלמידי הישיבות וראשיהן להיוודע לאורו הגדול של הרבי ולנפלאות תורתו העמוקה. להתוועדות זו היה הד נרחב והשפעתה על השומעים הייתה עצומה.

הרבי ביקש שלהשפעה על הקהל הנגרמת בשעת ההתוועדות יהיה המשך, ומספר פעמים עורר לשמור על קשר עם הנוכחים בהתוועדות ולהמשיך לקרבם לתורת החסידות.

ואכן, במשך השנים עורר הרבי בהתוועדויות אלו על חשיבות לימוד החסידות וההשפעה על הזולת.

בשנת תשח"י, תיארה הרבנית חנה נ"ע ברשימותיה את תחושותיה לנוכח מראה התוועדות שמחת־בית־השואבה של בנה הרבי:

מאוחר יותר, לפנות ערב, התקיימה התוועדות – גם היא כמו בכל שנה – עבור תלמידי ישיבות.

ישבתי שם שעה וחצי. היה זה לילה של תורה. בזמן שנכחתי שם היו השיחות בנגלה בלבד. הציבור שהה שם עד שעה מאוחרת בהרבה. היה זה ציבור גדול בהרבה מבכל שנה.

בני דיבר, בלי עין הרע, כל כך הרבה, כל כך עניין את כולם, וכולם הקשיבו כל כך!

בין כל השיחות התקיימה נגינה של שמחה, מזוגה מכל הקולות, עד שניתן לומר על כך "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה בעולם".

עבורי אישית היה זה נחת ותענוג רוחני. יתן לו השי"ת אריכות ימים וכל טוב.

כך, בהתוועדות זו בשנת תשי"ג, הקדיש הרבי שיחה שלימה לעניין 'איגוד תלמידי הישיבות' – שחידש בהתוועדות יו"ד שבט תשי"ב (לאחר שבשנת תש"א עורר על־כך הרבי הריי"צ, אך מסיבות שונות לא יצא הדבר לפועל) – אשר מטרתו לאחד את תלמידי הישיבות כולן, מתחיל מתלמידי מוסדותיו של הרבי. בהתוועדות שמחת־בית־השואבה, עורר הרבי על העניין, והסביר בפרוטרוט את מטרת ואופן הפעולות של האיגוד, אשר עניינו לעורר כל תלמיד בישיבה לעבוד עם הזולת ולחזקו ביראת שמיים וקיום המצוות. בכדי להצליח בזה – אמר הרבי – חשוב שתלמידי הישיבה יקפידו על נתינת צדקה. וכן, מכיון שבימינו נחלשה ידיעת ה'שולחן ערוך', על־כל תלמיד באיגוד לקבל על־עצמו לקבוע שיעור יומי בהלכות הנצרכות.

בשנת תשי"ד, התבטא הרבי בעת ההתוועדות: "מסתמא חושד בי ה'עולם' שכאשר אדבר עוד ועוד, 'אחטוף' דקות ספורות קודם הסיום ואומר שצריכים ללמוד חסידות... ובכן, במקום שיחשדו בי (אף שאסור לחשוד ביהודי) ואשאר נחשד, והעניין יישאר בשתיקה – אומר זאת בגלוי: הקשיבו יהודים! צריכים ללמוד חסידות!"...

עם השנים החל אירוע זה ללבוש צורה של התוועדות רגילה. עם זאת, מכיון שבאופן רשמי יועדו לתלמידי הישיבה, דוברו בהתוועדויות אלו כמה וכמה עניינים ב'נגלה', כשהרבי משלבם יחד עם פנימיות התורה ולאורה. בהתוועדויות אלו לא נהג הרבי לומר מאמר.

"נו! שאקלט זיך!"

בהתוועדויות אלו דיבר הרבי רבות על עניינם ותפקידם של בני הישיבות,

"בבית המקדש לא היה יותר מאשר כאן"...

במכתב שכתב החסיד הנודע ר' אברהם ע"ה פריז לחתנו הרב אפרים ע"ה וולף בחול־המועד־סוכות תשכ"א, הוא מתאר את מראה התוועדות שמחת־בית־השואבה באותה השנה:

אמש כ"ק אדמו"ר שליט"א התוועד מהשעה שמונה עד לשעה אחת.

מי שלא ראה שמחת בית השואבה (שמחה זו) לא ראה שמחה מעולם. שם (בבית המקדש) לא היה יותר מאשר כאן. זה אותו העניין ממש, רק החומר שלנו אינו כלי פנימי כדי לקבל אור כזה.

אולם באותו הרגע – זהו אותו גילוי אור כפי שהיה שם, וייתכן אפילו שהוא ממקור נעלה יותר, היות שכדי להעלות ולרומם חומר נחות שכזה, אפילו לרגע אחד, לעמוד בכזו מדריגה – צריכים להמשיך אור ממקור נעלה יותר.

דע לך, איני אומר את הדברים מתוך התרגשות – מכך שאנו רואים כיצד הצדיק מתפלל. התרגשות זו (מתפילת הצדיק) היא רק מן הכוחות שאינם נוגעים לבשר הגוף. כאן זה לא כך, כאן הכל יחד – לבי ובשרי ירננו, הרבי שליט"א מרומם אותנו למדריגה שלו. בשעת מעשה, באותו הרגע, אין בחירה (חוץ מאשר מישהו יתעקש, "איני רוצה") ומעין זה מהנ"ל נפעל כאן ללא הרף.

ולמד הוראות מענייני דיומא בשייכות עמהם.

את ההתוועדות בשנת תשכ"ג פתח הרבי באמרו: "התוועדות זו קשורה עם תלמידי הישיבות, וכיון שהסדר הוא 'אזלת לקרתא הלך בנימוסא', מביאים אפוא ראיה שבמפורש נדפס בעיתון ("עס איז בפירוש געווען אזוי געדרוקט אין פייפער") שההתוועדות מיועדת לתלמידי הישיבות – שאין בעולמם אלא תורה", וביאר באריכות את מעלתם בכך שהתורה היא כל עניינם, כאשר מקשר זאת לבחינת ה'לולב'.

בשנת תשי"ג דיבר הרבי על הסדר הנאמר בפרקי אבות, ש"בן חמש למקרא וכו' . . בן עשרים לרדוף" ואמר שעיקר עבודתם של תלמידי הישיבה הנוכחים כאן, שהינם בסביבות גיל העשרים, צריך להיות ב"לרדוף" ("יאגן זיך") בלימוד התורה. "שטייגען" בלימוד התורה.

הרבי אמר שמכיון שבפרט בקרב בני ה"עשרים לרדוף", בהם עלול טבע השמחה והזמרה ("ענערגיע") להתפרץ בעניינים אחרים, על־כן מודגש יותר הצורך לנצל את טבע השמחה לענייני קדושה. ועל־אחת־כמה־וכמה בימי הסוכות, אז מקיימים את מצוות "ולקחתם לכם", עליה איתא במדרש: "במה שישראל יוצאין מלפני הקב"ה ולולביהן ואתרוגיהן בידיהן אנו יודעין דישראל אינון נצוחיא", הרי שבוודאי יש לילך עם מארש של נצחון.

וסיים הרבי: "זאגט א פריילעכן ניגון" – שיתחילו הבחורים, תלמידי הישיבות, וזו תהיה התחלה טובה גם עבור הבעה"ב.

כן היה גם בשנים אחרות – בהן צווה הרבי לבחורים לפצוח בניגון ולסחוף אחריהם את הקהל כולו.

בכמה וכמה מהשיחות שנאמרו בעת התוועדויות אלו דיבר הרבי על מהותם

ילכו בראש לקראת הגאולה

בהתוועדות בשנת תשכ"א, בחלק שהוקדש ל'צעירי אגודת חב"ד', פתח הרבי ושאל: "נו... היכן היושב ראש?". ר' **צבי־הירש** ע"ה **גאנזבורג** ניגש והחל למסור דו"ח, אך לא היה ניתן לשמוע את קולו, והרבי הגיב: "העכער", הוא ניגש אל המיקרופון והחל לדבר, כאשר הוא מפרט את סדר האירוע, ותכני הדיבורים במהלכו, כשתוך דבריו הרבי מעיר ושואל על הדברים.

כשסיים לדבר, הרבי אמר שוב, שכל מה שעשו הוא חלק קטן ממה שיכולים לעשות, והכל תלוי ברצון, והביא דוגמא מאחד שנסע והפך עיר ומדינה שלימה, ואמר שלא צריכים לומר את השם, העיקר שהוא קיבל את ההחלטה שצריך לבצע את השליחות והצליח.

והוסיף: "כל זה הוא לגבי אדם אחד, ומכל־שכן כשיש שנים ויותר. לא צריכים להיות מונחים בשטויות – לשתות חלב וללכת לטייל, או להראות 'קונץ', שלא הולכים לטייל למרות שרוצים לעשות זאת. אלא צריכים לנסוע, למרות שזה רחוק מעבר לים, כדי לבצע את השליחות.

"ויהי־רצון שלא יהיה זה בבחינת גזירה שגזרתי, אלא מתוך רצון אישי, שאז הוא יהיה במחיצתו של הרבי. ושזה לא יהיה כפי שפלוני כתב לי שהוא רוצה להיות כמו 'גולם', שיורו לו מה לעשות בכל דבר קטן, אלא צריך להיות חב"ד חג"ת נהי"ם. אלו הנוסעים ומבצעים את השליחות, ילכו בראש לקראת הגאולה, ואלה שסוברים ש"שב ואל תעשה עדיף", 'ייסחבו' אחריהם"!

של ארבעת המינים כפי שמתבטאים בסוגים השונים בבני־ישראל, כאשר תלמידי הישיבות נמשלים ללולב, שבו כרוכים ואחריו נסחפים יתר המינים.

פעמים רבות קישר את היות בני־הישיבות ה'לולב', לכך שעליהם לנגן בשמחה. כך לדוגמה בהתוועדות שמחת־בית־השואבה בשנת תש"כ, במהלכה אמר הרבי: "נמצאים כאן גם אלו שעדיין לא יצאו לעסוק בעולם, וכל ענינם הוא שנמצאים בד' אמות של הלכה, יחד עם הקב"ה שנמצא בד' אמות אלו, שהם בני הישיבה, שכל ענינם צריך להיות – ומסתמא כן הוא בפועל – לימוד התורה, ואילו כל שאר הענינים באים בתור טפל, ורק כפי המוכרח כדי שיוכלו ללמוד תורה בהתמדה ושקידה, הרי על שמם נקראת כל השמחה – "שמחת לולב", ולכן, צריך להיות קולם נשמע במיוחד, ומהם יומשך גם אל האתרוג, ההדס והערבה. וסיים הרבי: "כוונתי היא לענין של פועל!". לאחר שניגנו בשמחה גדולה, הוסיף הרבי: "בין בני תורה גופא מצינו בגמרא שיש מעלה מיוחדת ב"הבל שאין בו חטא" וכיון שנמצאים כאן גם תלמידים שהם עדיין לפני בר־מצוה, שבאו מכמה מקומות – יבחרו "לולב", ויתחילו לנענע... וינגנו "האדרת והאמונה""...

ובשנת תשכ"ג אמר: "ובכן, גם עתה תהיה התחלת הנענוע במין הלולב (תלמידי הישיבות), והם יפעלו וימשיכו זאת גם במין האתרוג. מלבד לולבים ואתרוגים אין כאן סוגים אחרים... נו! שאקלט זיך!"...

'מלחמת תנופה'

עניין חשוב נוסף היה בהתוועדויות שמחת־בית־השואבה.

מדי שנה בימי חול־המועד־סוכות מתקיימת ועידת צא"ח השנתית, בה מוסרים דו"ח מהנעשה במהלך השנה ודנים על הפעילות העתידה להתקיים בשנה הקרובה. בשנים בהן התוועד הרבי ב'שמחת בית השואבה', התקיימה הועידה באותו היום. ועידה זו התחלקה לשני מושבים, כאשר ההתוועדות של הרבי מהווה כעין 'מושב שלישי'. ואכן, במהלך ההתוועדות היה הרבי מבקש שאחד מחברי הנהלת צא"ח ימסור דו"ח מהועידה, ואחד הנציגים היה עומד וחוזר על ראשי־פרקים מן האסיפה, כשהרבי מעיר הערות שונות ומדבר אל הדוברים.

הועידה החלה להתקיים בשנת תשי"ז, כאשר במהלכה הגיעה ברכה מהרבי למשתתפים, בה נאמר שבעצם היה הרבי צריך להשתתף בועידה, רק שאינו יכול, ומשום־כך ההתוועדות שתיערך בערב תהווה המשך הועידה, בה ידבר הרבי.

בהתוועדות שהתקיימה בערב, לאחר השיחה לבני הישיבות, פתח הרבי ואמר: "כיון שישנו כאן הכינוס של 'צעירי אגודת חב"ד', והרי זהו הכינוס הראשון, יאמרו כולם יחד 'לחיים' וינגנו ניגון – להראות כוחם בניגונים, ואחר־כך יעריכו כוחם בפעילות". באותה התוועדות נשא הרבי שיחה מופלאה בעניין 'צעירי אגודת חב"ד', כאשר הוא אומר שעתה הגיעה העת לסדר חדש – לפיו עוברים מ'מלחמת הגנה' ל'מלחמת תנופה' בהפצת היהדות והמעיינות. וכך אמר הרבי: "וזאת היא עבודת הצעירים בכלל וצעירי אגודת חב"ד בפרט, אל לנו לעשות חשבונות כמה חיילים נמצאים אצלנו וכמה חיילים אצל הצד שכנגד, כי, "הצעיר יהי' לאלף", וגם שבין שורות האויב גופא הנה בנפשו פנימה הוא על צדנו. ולזאת עלינו ללכת במלחמת תנופה במרץ ומס"נ, ואז בודאי יהי' הנצחון, "דידן נצח", היינו, ש"האתרוג" וה"לולב" יצרפו אליהם את ה"הדס" וה"ערבה", וכולם יחדיו יתנענעו לד' רוחות ולמעלה ולמטה, כדי להמשיך בכל הששה קצוות "נר מצוה ותורה אור" ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות".

בשיחה אודות 'צא"ח' בהתוועדות שמחת־בית־השואבה תשי"ט, התבטא הרבי בביטויים מיוחדים. וכך אמר:

"וכנהוג ב"אסיפה" – שהרי "אזלת לקרתא הלך בנימוסה" – ישנו "טשערמאַן" (יושב־ראש) שאומר כמה מילים, ואח"כ פועל בעצמו "אתכפיא" ומוסר את עיקר הדיבור למישהו אחר, ובשעת מעשה מקנא בו... בחשבו, שהוא במקומו הי' עושה יותר טוב, אבל אין לו ברירה... וכך הולכים "מחיל אל חיל" [הרבי הוסיף בבת־שחוק: מוטב להשתמש בלשון זה מאשר בלשון ההפכי...] מנואם אחד למשנהו, ועד שמוציאים את ההחלטות שהכינו אשתקד, ואומרים שיהי' כדאשתקד, וכך מתכוננים לשנה החדשה...

"בפרט זה לא חייבים "להדר" בהנהגה ד"אזלת לקרתא הלך בנימוסה"... ובכל אופן – אם הכינו את ההחלטות מקודם אם לאו – הנה בנוגע לעבודה בפועל יהיו כל הענינים בהוספה על כל מה שהי' אשתקד, ובאופן המבואר באגרת התשובה בנוגע לתיקון העבר: "אם הי' רגיל לקרות דף אחד יקרא ב' דפים, לשנות פרק א' ישנה ב' פרקים וכו'",

והיינו, שאפילו אם מצד העבודה דשנת תשי"ט היו צריכים לפעול באופן כך וכך, הרי כיון שצריכים להשלים גם את השנים תשי"ח תשטו"ב ותשט"ז והשנים שלפנ"ז, אזי צריכים לפעול כמה פעמים ככה!".

הרבי סיים ואמר שהוא בעצמו לא היה ב'מושב' הראשון, אולם ישנם אלו שנכחו ויודעים מי הי' ה"טשערמאַן", "ספּיקער", "טאָסט־מייסטער" (יו"ר, נואם, מַנחה) וכל שאר התוארים, ובמילא, יעמדו בראש וינהלו את המושב השני, ולא יאריכו כמו במושב הראשון...

באחת השנים, נכח בהתוועדות שמחת־בית־השואבה תלמיד ישיבה מבני ה'מלאכים' (קבוצה שהתפלגה בעבר מחסידות חב"ד), שנמשך לראות התוועדות של הרבי, אך מחמת השתייכותו התבייש לעמוד יחד עם כולם. על־כן החליט לשכב על סכך הסוכה ומשם הקשיב בהנאה צרופה. הדבר לא החזיק מעמד זמן רב מדי, ובמהלך ההתוועדות קרס הסכך, כשהוא נופל יחד עמו על השולחן שבסוכה...

הרבי הפסיק את הדיבור ואמר בבת־שחוק: "א מלאך אראפגעפאלן פון הימל" ['מלאך' נפל מן השמים].

"אגרא דכלה דוחקא"

בשנת תשכ"ד התקיימה התוועדות שמחת־בית־השואבה האחרונה, ומאז ההתוועדות לא התקיימה עוד.

לאורך השנים כולן היו דחיפות רבות בסוכה, והרבי צריך היה להורות שלא ידחפו בכדי שכולם יוכלו לראות ולשמוע. לעתים נפלו פירמידות ושולחנות נשברו, ואף אירע שדפנות הסוכה זזו ממקומן. לא פעם התעוררו בעיות עם התאורה במקום ופעם נערכה ההתוועדות בחושך.

עובדת קיומה של ההתוועדות בתוך הסוכה הפתוחה, הפריעה גם לשמיעת קולו של הרבי, עקב הרכבים שחלפו ברחוב וכיו"ב, כך שכולם השתדלו להצטופף בקירוב יותר למקומו של הרבי, מה שתרם להגברת הדוחק.

עד לשיפוץ ה'שאלאש' והפיכתו למבנה מקורה, בשנת תש"כ, הוא שימש גם כסוכה, אולם לאחר־מכן עברה הסוכה למיקומה הנוכחי, מימין לבנין 770. הסוכה הפכה קטנה יותר, ובקשתו של הרבי שישאירו אפשרות בגג ה'שאלאש' בכדי שייפתח ויהפוך לסוכה, לא יצאה לידי פועל.

הדוחק בהתוועדויות הסוכות – הפך עצום עוד יותר.

בערב־חג־הסוכות תשכ"ד, בעת שעלה לחדרו לאחר תפילת מנחה, נתן הרבי חבילה של דולרים בידו של הרב **שמואל** ע"ה **לויטין** ואמר: "אינני שולל שתהיה התוועדות שמחת־בית־השואבה גם כן".

בהתוועדות שבת־חול־המועד, היו בסוכה דחיפות נוראות והרבי אמר: "ובכן, אינני גורס את ההנהגה לדחוף

ולהידחף כו', שאין זו הדרך וההנהגה הראויה בשעת התוועדות, והיא היפך הרצון ותקוה כו', ומסתמא זהו גם היפך רצונם של רבותנו נשיאנו, ואין להאריך בדברים המצערים ומבהילים! ה"סדר" הנ"ל מתנהל כבר כעשר שנים "ואין איש שם על לב"!

"הטעם להנהגה זו – אינני יודע, ואפילו אם הייתי יודע – אין זה הזמן ואין זה המקום לדבר אודות ענין זה בזמן ההתוועדות. ואף ש"אגרא דכלה דוחקא" – אין רצוני להיות הגורם לדבר. מה יכול אני לעשות בענין זה – אינני יודע, מלבד לקצר בהתוועדויות, ואזי יוכלו ללכת לנוח במקום אחר... ומצד טעם זה הי' בדעתי שלא להתוועד היום, אבל נמלכתי בדעתי, כי מי ירוויח מזה כו', וגם מצד הענין ד"כוס של ברכה", שאין זה ענין לחלק ממנו לאחר כמה ימים כו'. אלא שאותם ענינים שבדעתי לומר – אומר בקיצור"...

בעת התוועדות שמחת־בית־השואבה, שוב היו דחיפות. להלן קטע מיומנו של הרב **אהרן** שי' **הלפרין** המתאר את שאירע:

"באור ליום ג' דחג־הסוכות (י"ט תשרי), התקיימה התוועדות מיוחדת לבני תורה שהיה עליה פרסום בעיתונים, ואכן היו ריבוי יהודים ובחורים שהגיעו ממקומות סמוכים. בהתוועדות זו היו הרבה מאוד שיחות בנגלה.

"בחלק הראשון של ההתוועדות דובר אודות מעלת התשובה שבא דווקא לאחר החטא כדאיתא בגמרא שדוד הקים עולה של תשובה. בחלק השני דיבר בעניין קידשה לשעתה או לעתיד־לבוא, מחלוקת בין הרמב"ם והרמב"ן באריכות גדולה.

"באמצע ההתוועדות, מרוב דחיפות, נשברה א' מקירות הסוכה והרבי השליך את המיקרופון לצד ואמר שחוזר על־עצמו העניין דאתמול בנוגע לדחיפות.

"התוועדות זו נמשכה עד השעה אחת וחצי בלילה ולאחר־מכן המשיכו להתוועד ור' יואל כהן חזר על השיחות ואמר שלאחרי התוועדות כזו בקשר לתשובה, 'מתחשק לעשות עבירה'"...

לשנה הבאה לא התקיימה ההתוועדות המסורתית (אולם ביום־טוב ובשבת חול־המועד התקיימו התוועדויות, עד לשנת תש"ל) כאשר הציבור סבר כי זה מפני האבילות לאחר הסתלקות הרבנית חנה. הרבי העביר הוראה לרב חדקוב כי בל יפרסמו עוד בעיתונות על ההתוועדות הקבועה לבני הישיבות, אך שעם־זאת אחד האורחים יתוועד. ומני אז – פסקה ההתוועדות לחלוטין ולא התקיימה עוד, כשהטעם לכך הוא אי־הסדר שנגרם כתוצאה מתנאי הסוכה הבלתי נוחים.

בספרי ה'התוועדויות' מופיעות השיחות שנאמרו בעת התוועדויות אלו לאורך השנים, העוסקות גם במעלתם, עניינם ותפקידם של תלמידי הישיבות, באותיות נפלאות.

בחול המועד סוכות תשל"ז התקיימה, באתערותא דלעילא, התוועדות מיוחדת לילדי וילדות 'שיעורי למודי הדת', בסוכה של770 ▪ הרבי עצמו כתב בכתב־יד־קדשו את תוכניית האירוע והתייחס לפרטים הקטנים של התוכנית ▪ תיאור מיוחד של אותה התוועדות, בשילוב מסמכים הקשורים בה ▪ **מלווה בתמונות נדירות, חלקן בפרסום ראשון**

קבץ מרדכי היהודי תלמידים

ולמדם תורה

חיבה יתירה נודעה מהרבי לתלמידי הארגון של"ה ('שיעורי לימודי הדת', בשמו המלא). הארגון הוקם עם הגעתו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ לארה"ב, ובאמצעותו זוכים עשרות אלפי ילדים יהודיים הלומדים בבתי הספר העממיים שבעיר, לקבל טעימה קלה של יהדות – דבר אותו אינם מקבלים במסגרת לימודי בית הספר – בכל יום רביעי בשבוע.

חיבתו של הרבי לארגון, באה לידי ביטוי מיוחד בחול־המועד סוכות של שנת תשל"ז. בבוקרו של יום שני דחול־המועד, זמן קצר לאחר שמסר הרבי את הד' מינים שלו עבור הציבור, קרא הרבי לר' **מאיר** שי' **הארליג** – שהיה ממונה על הד' מינים – ושאל אותו באם פגש את הרב **יעקב יהודה העכט** (מנהל של"ה), ר' מאיר השיב כי לא ראה אותו. ובינתיים מיהר אחד מבני משפחתו של הרב העכט לאיסט־פלאטבוש, מקום מגוריו ורבנותו, בכדי להודיע לו כי הרבי חיפשו.

לאחר התפילה ניגש ר' מאיר לחדרו הק' של הרבי, ומסר שהרב העכט הגיע. הרבי ביקש שיכנס, והודיע לו שברצונו לערוך ביום רביעי התוועדות עם תלמידי של"ה, בסוכה. הרבי אף הודיע כי בכוונתו ליטול את ידיו לסעודה(!) ואחרי סיום ההתוועדות וברכת המזון, יחלק 'כוס של ברכה'.

ההודעה על דבר ההתוועדות המתוכננת, התקבלה אצל החסידים בהפתעה רבה ובהתרגשות גדולה, בפרט הודות לעובדה שבשנת תש"ל חדל הרבי להתוועד בסוכה, עקב אי סדר בולט ומסוכן שהיה בשעת ההתוועדות.

היה זה ה'ראלי' הראשון בהיסטוריה,

JEM/THE LIVING ARCHIVE/108785

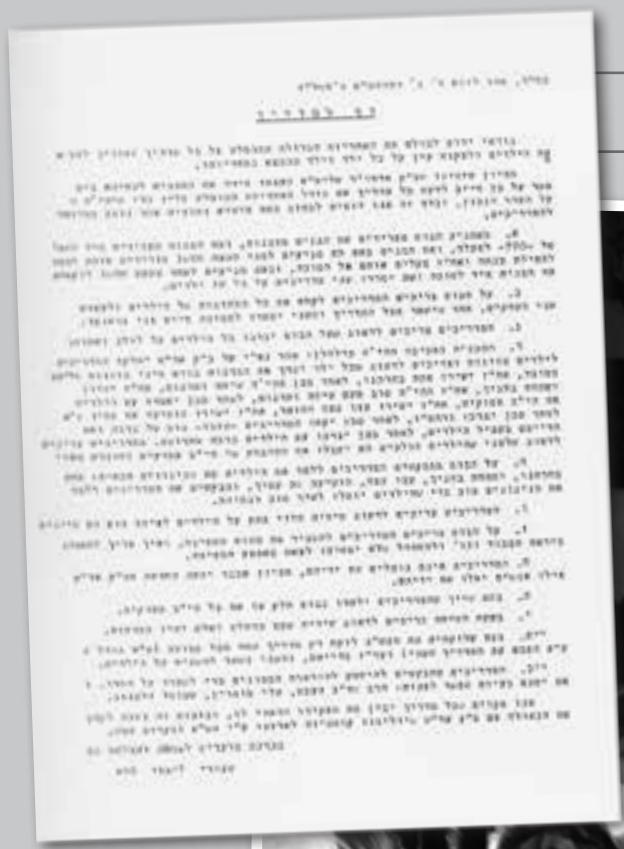

דף הוראות שחולק למדריכים

הרבי בעת כניסתו להתוועדות

זו הייתה הפעם השנייה בלבד בה התקיים הסדר בו הרבי אומר שיחה, לאחריה הרב העכט מתרגם, ואז אומר הרבי שיחה נוספת, כשבסיומה שוב מתרגמה הרב העכט. הפעם הראשונה בה התקיים סדר זה הייתה בפאראד ל"ג בעומר תשל"ו, אז הורה הרבי לפתע לרב העכט כי יתרגם בפני הילדים את השיחה, ולאחר־מכן הרבי יאמר שיחה נוספת.

לאחר דין ודברים אודות סדר המאורע, יצא למחרת מענה בכתב יד קודשו של הרבי, בו כתב תכנית מפורטת להתוועדות. עקב הגבלת המקום שהייתה בסוכה, הרבי אף הורה על מספר אנשים מצומצם שיורשה להשתתף בהתוועדות, והם: חברי המזכירות, הרב **יעקב יהודה העכט**, הרב **מרדכי מענטליק**, הרב **בערל יוניק**, והמדריכים בארגון.

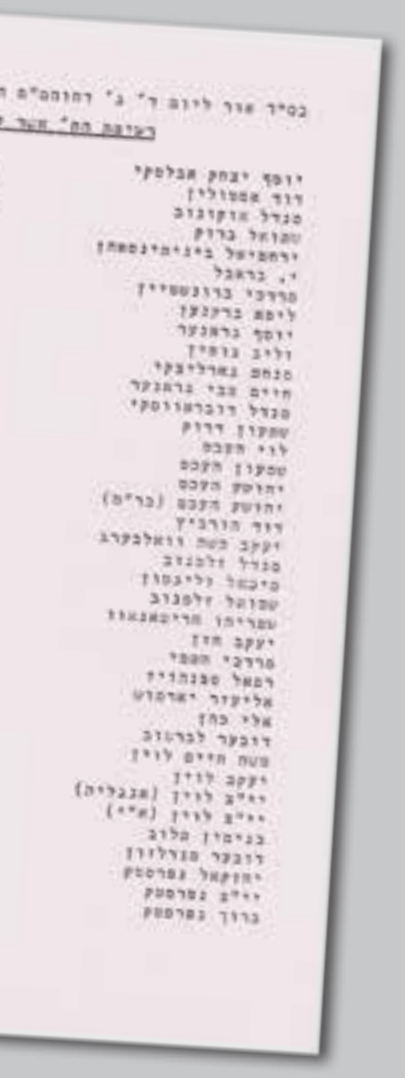

פאר זיך אויבעט

בליל רביעי, ג' דחול המועד, הוכנה הסוכה לקראת ההתוועדות המיוחדת והוקמה בימה עליה ישב הרבי בעת ההתוועדות.

בשעות הבוקר, נתלתה על הקיר רשימה עם שמות המדריכים הרשאים להיכנס להתוועדות, והללו יצאו באוטובוסים ומכוניות אל בתי הספר בכדי להביא את התלמידים אל המעמד הגדול. בשעה 3:15 התקיימה תפילת מנחה כרגיל, והילדים שכבר הספיקו להגיע, השתתפו בתפילה עם הרבי. לפי הוראת הרבי, בשעת ההתוועדות נכחו בסוכה רק הילדים עם מדריכיהם וכל אנ"ש והתמימים נכחו בזאל הגדול,

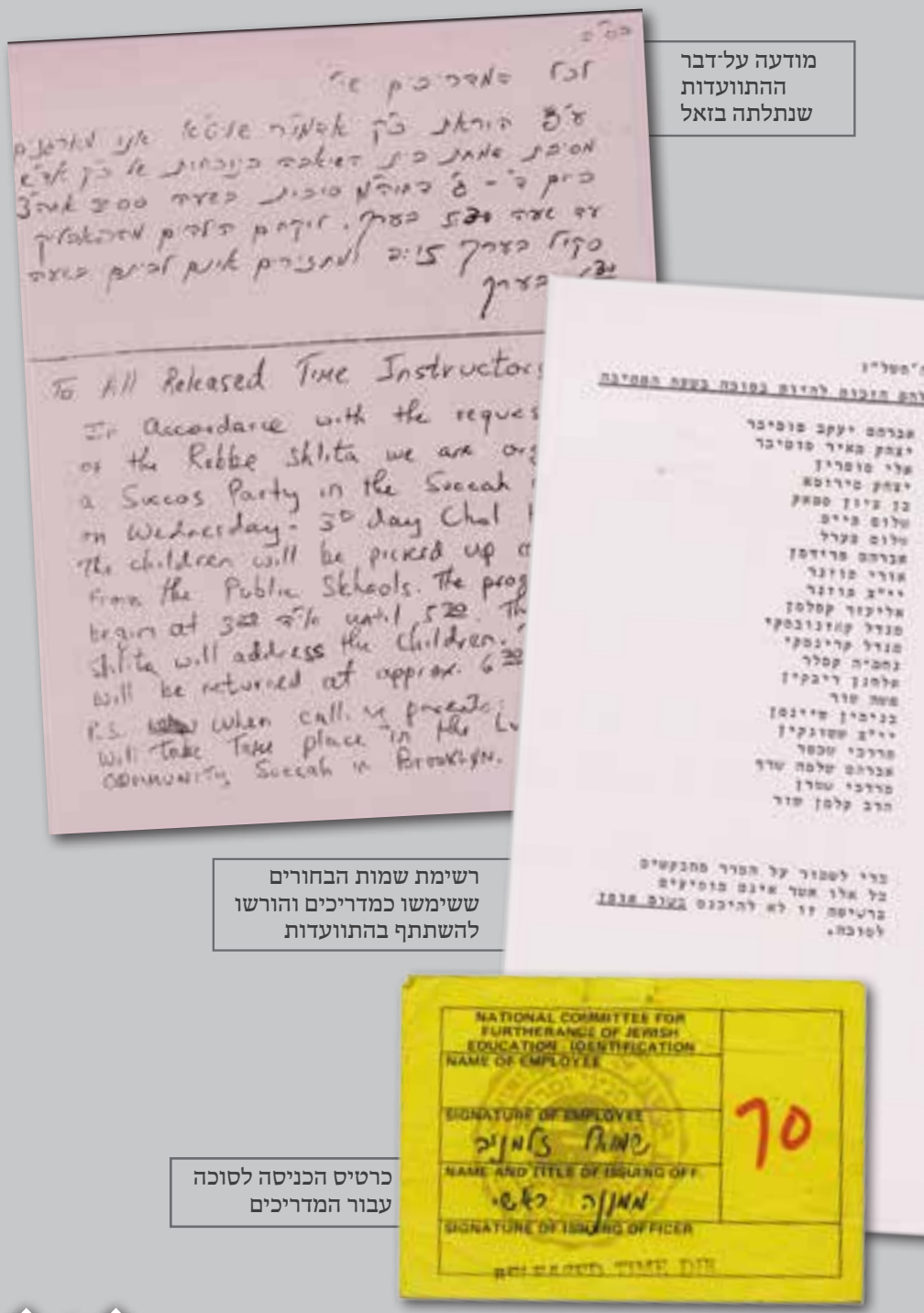

מודעה על־דבר
ההתוועדות
שנתלתה בזאל

רשימת שמות הבחורים
ששימשו כמדריכים והורשו
להשתתף בהתוועדות

כרטיס הכניסה לסוכה
עבור המדריכים

לפנינו תמליל מכתי"ק של הרבי המפרט את תוכנית ההתוועדות:

התכנית להתועדות שמחת בית השואבה עם הת' שי'

כל קבוצה ומדריכה אצלה – (דהבנות בביהכנ"ס)

כשיוסדר כ"ז יודיעוני.

נט"י לאחרי המוציא (דהמנין).

ברכת במ"מ ולישב בסוכה דהת' שי'

ניגון אתה בחרתנו

שיחה, תרגום

ניגון ושמחת בחגיך

שיחה, תרגום

י"ב פסוקים. ניגון עוצו עצה ותופר

ניגון הושיעה א"ע (ג"פ)

ברכהמ"ז

המדריכים יקחו אצלי 1) מכוס של ברכה (מהבקבוקים) ויחלקו לקבוצתם

כן 2) מעטפות שבכאו"א דיימס ויחלקו לכאו"א 2 דיימס

(גם להבנות).

ברכה אחרונה.

באם די זמן ולא יתבלבל הסדר כלל – לאחר שיצאו הבנים יכנסו הבנות לסוכה, ברכות במ"מ ולישב בסוכה וכו'

באם ספק – לא כדאי.

באם אפשר ליתן לכאו"א החוברת די"ב פסוקים, חוברת תשרי.

שם הוקרן ווידאו במעגל סגור מהנעשה בסוכה.

הבנות שהגיעו לכינוס, ישבו לאורכו בזאל הקטן, הסמוך לסוכה.

בשעה 4:15 נכנס הרבי לסוכה ונטל את ידיו הק' לסעודה. לאחר־מכן הורה לחלק לכל אחד מהילדים 'לעקאח' שמסר קודם לכן (מהנשאר מהחלוקה בערב יום הכיפורים). בעת החלוקה קרא הרבי לרב העכט וביקש ממנו לעקאח גם עבורו באומרו "פאר זיך אויכעט" [עבורי גם כן].

בשלב זה, ניגנו את הניגון "אתה בחרתנו" כפי התוכנית, ולאחר־מכן החל הרבי באמירת שיחה. הרבי ביאר את משמעותן של מילות הניגון ואמר שהן מבטאות את אהבתו הגדולה של הקב"ה לכל יהודי באשר הוא, למגדול ועד קטן, את בחירתו בעם היהודי ואת כך שרוממם מכל העמים. הרבי הוסיף ואמר לילדים, שכיון שהקב"ה בחר בכל אחד מהם, זהו סימן לכך שניתן להם הכוח ליישם את תפקידם כִּבְחוּרָיו של הקב"ה, והנהגתם כראוי תהווה דוגמא חיה לכל.

הרבי הסתובב לעבר הרב העכט והורה לו לתרגם את השיחה לאנגלית. לאחר שסיים את התרגום, ניגנו הילדים את הניגונים "עוצו עצה ותופר" (בשונה מהמתוכנן מראש).

הרבי אמר שיחה נוספת בה דיבר על כך שעלולה ליפול לילד מחשבה כלשהי, שההנהגה כפי דרישת התורה כרוכה בקושי, שכן בזמן בו יכול לשחק 'פוטבול' או כל משחק אחר, מוטל עליו להתמסר ללימוד התורה; בהגיע

JEM/THE LIVING ARCHIVE/108732

הרבי נוטל את ידיו בתחילת ההתוועדות

הרבי בעת חלוקת 'כוס של ברכה'

JEM/THE LIVING ARCHIVE/108762

יום השבת – נעשה הוא מוגבל ואינו יכול להתעסק עם משחקים; וכשצריך לאכול, עליו לבדוק לפני־כן את כשרותו של המאכל. מהסיבות הללו ועוד, יכול ילד לחשוב שבחירת הקב"ה בו הביאה עמה עליו משימה קשה. הרבי הסביר שכשיהודי, אפילו ילד קטן, יתבונן בגודל אהבתו של הקב"ה אליו, יבין שכל דבר שהקב"ה מצווה ליהודי לעשות הוא בכדי להיטיב עם היהודי, ואף אם לשעה קלה נראה כי קשה המשימה, עליו לדעת שעל ידה, יוטב לו הרבה יותר. גם שיחה זו, כקודמתה, תורגמה לאנגלית ע"י הרב העכט.

ברוב פאר והדר

כעת הכריזו הילדים את שנים־עשר הפסוקים, כאשר הרבי חוזר בכל פסוק מילה במילה יחד עם הילדים. לאחר־מכן אמר הרבי שיחה נוספת בה דיבר על הכוח שנתן הקב"ה לכל־אחד־ואחד להתמודד עם היצר־הרע, וכאשר הוא רואה שיהודי אינו מתפעל מעצת היצר, מבטל הקב"ה את עצותיהם הרעות של שונאי ישראל, ועוזר ומגן על היהודים – שגם בזמן הגלות יוכלו להיות בשמחה, ומביא אותם אל הגאולה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

ניגנו את הניגון "הושיעה את עמך", ולאחר־מכן בירך הרבי ברכת המזון ואז עירב את היין שבכוסו עם היין שהיה בבקבוק, ונתן למדריכים ולמדריכות בקבוקי יין וחבילת מטבעות ('דיימס') על מנת לחלקם לילדים (שני מטבעות לכל אחד – האחד, לתתו [או חילופו] לצדקה; והשני – לעשות בו כטוב בעיניהם). הילדים בירכו על היין ואמרו לרבי 'לחיים', והרבי ענה להם 'לחיים ולברכה'.

רגעים מרוממים ומרגשים היו בעת שביקש הרבי שכל ילד וילד יעבור על־יד הבימה, כולם עברו בזה אחר זה והרבי נופף לכל־אחד־ואחד

JEM/THE LIVING ARCHIVE/108753

הרבי מנופף לשלום
אל הילדים בסיום
ההתוועדות

JEM/THE LIVING ARCHIVE/108754

הילדים מושיטים כוסיות
לאמירת 'לחיים' לרבי

JEM/THE LIVING ARCHIVE/108521

JEM/THE LIVING ARCHIVE/108761

בידו הק' לשלום. לפני הסיום קיבל כל ילד את החוברת 'תשרי' ומכתב כללי לילדי ישראל שיצא באותו היום.

כאשר יצאו הבנים מהסוכה, נכנסו הבנות, שעד כה ישבו ב'זאל', הן בירכו ברכת 'בורא מיני מזונות' ו'לישב בסוכה', קיבלו מהמדריכות 'כוס של ברכה' ואמרו 'לחיים' לרבי. הרבי אמר גם להן 'לחיים'.

ההתוועדות נמשכה כשעה וחצי, תוך סדר מופתי. כעבור זמן, התבטא הרבי בפני הרב חדקוב שהכנס היה בסדר מסודר וברוב פאר והדר.

הרבי יוצא מהסוכה בסיום ההתוועדות

JEM/THE LIVING ARCHIVE/108789

הנה אנכי והילדים

לאורך השנים הראשונות, היו מתקיימים ב770 כינוסי ילדים בימי חול־המועד־סוכות, בהם היו משתתפים ילדים המתחנכים במוסדות ליובאוויטש, כמו־גם ילדים מבתים שאינם שומרי תורה ומצוות.

במהלך הכינוס היו מציגים בפניהם שעשועונים שונים, מחלקים להם מיני מתיקה עליהם בירכו בקול, מאפשרים להם ליטול לולב ולברך עליו. בחלק מהשנים אף הקרינו בפניהם את סרט הוידאו מ'פאראד' ל"ג בעומר.

בתום הכינוס, היו הילדים עוברים לפני הרבי, שעמד במרפסת שהייתה באותם ימים ליד חדרו הק', ולעתים במקומו בבית הכנסת, או בחלון חדרו. הרבי היה מביט על כל אחד ואחד מהילדים ומעודדם בשירתם וריקודם.

כך מתאר את הכינוס הרב **רפאל־נחמן הכהן** ע"ה ביומנו משנת תשי"ז:

"ביום א' דסכות נתאספו כל הילדים של בתי הספר של רשת חב"ד בסוכה שבחצר בית רבינו עם מוריהם ומדריכיהם לעריכת שמחת בית

השואבה, ואחרי זה יצאו לחצר בשורה וכ"ק אד"ש יצא להגזוזטרא והביט על כל־אחד־ואחד שעברו, ואחר־כך יצאו במחול עם מוריהם ומדריכיהם ואחריהם כל אנ"ש והתמימים, וכ"ק אד"ש עמד כל הזמן וגם טפח בידיו הק'. אחרי הריקוד שהיה בחצר יצאו כולם ללוות אותם אל האוטובוסים שחיכו עליהם להוליכם לבתיהם ורקדו גם־כן כולם ברחוב, והנה כ"ק אד"ש פתח החלון שממול הרחוב והביט זמן רב, ואחר־כך שלח להגיד שלא ישכחו שהיום הוא האושפיזא של יוסף. אחר־כך היתה תהלוכה מכל הילדים בחוצות העיר, והשתתפו כח' מאות ילדים כ"י.

"אחרי הבנים היה גם כינוס של בנות עם המורות והמדריכות, וגם הם כשיצאו בשורה, יצא כ"ק אד"ש להגזוזטרא".

"לתאר את האהבה שהשתקפה על פניהם – אינני יכולה"

בשנת תשח"י, כתבה הרבנית חנה נ"ע ברשימותיה תיאור על מחזה כינוס זה, ותחושותיה נכחו:

"אני ממהרת להביע בכתיבה את העונג שחשתי אתמול. שכחתי בשעת מעשה על קיומי האישי.

"היה זה כמו בכל שנה – לרגל שמחת בית השואבה הובאו ילדים מ'מסיבות שבת' ומ'בית רבקה', ועמהם הגיעו רבים מהוריהם. היה שם ציבור גדול, רובם כמובן ילדים. על פני הילדים שרתה אווירת יום טוב, והמארגנים הנעימו את זמנם בצורה טובה למדי.

"במחזה דומה לזה שהיה בל"ג בעומר, יצאו הילדים אל הרחוב, ושם יצא אליהם בני שליט"א.

"לתאר את האהבה שהשתקפה אז על פניהם – אינני יכולה. אהבה זו התפרצה מהם בשמחה ובריקודים בהתלהבות גדולה. כשמדובר בילדים, הדברים נעשים מתוך אמת וטוהר שכאלה, עד

שהדבר משפיע – כך נראה לי – על הוריהם.

"מאז עבר כבר יותר ממעת לעת, וגם עכשיו אני מרגישה זאת עדיין".

"באותה הזדמנות, תבע חדב"נ"

על כינוס דומה שהתקיים ב770 לילדים בשמחת־תורה תש"ה והרבי נשא בו דברים, אנו מוצאים תיעוד בידיעה שפורסמה ב'קובץ ליובאוויטש':

"על פי דרישתו של כ"ק אדמו"ר [מוהריי"צ] שליט"א, אסף 'ועד מגני ומרחיבי החינוך הכשר' שליד 'מרכז לענייני חינוך' בחצר ביתו של הרבי שליט"א ב770 איסטרן פארקווי, קבוצה גדולה של ילדים המשתתפים ב'מסיבות שבת'. רקדו עמם – וגם אמרו עמם את פסוקי "אתה הראת"' – לכבוד שמחת־תורה.

"בברכתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א נאמו המדריכים והרבנים שנכחו, בין ריקוד לריקוד לפני הילדים מענייני דיומא. הועד אף הכין מיני מתיקה עבור הילדים לכבוד יום־טוב...

"בעיצומם של הריקודים הגיע הרבי שליט"א לחלון שבדירתו הפונה לרחוב... והביט משך זמן בריקודי הילדים.

באותה הזדמנות של פגישת הילדים, תבע חדב"נ הרב מנחם שניאורסאהן, יו"ר ועה"פ של מל"ח, מכל הרבנים מערי השדה שנכחו במעמד שגם הם ייסדו בעריהם סניפים של ועד מגיני ומרחיבי החינוך הכשר ויטלו חלק בכל מקצויות שה'ועד עוסק עמם: 'מסיבות שבת', 'שעות הדת' וכן הלאה.

"כל הרבנים קיבלו את התכנית והבטיחו לעבוד ברוח תוכנית העבודה של ה'ועד'".

JEM/THE LIVING ARCHIVE/196125

קדשנו במצותיו

סקירה מקיפה על הנוהג המיוחד לפיו זכו החסידים מדי שנה בשנה לברך על ארבעת המינים של הרבי, למן השנים הראשונות ועד לרגעים המרטיטים של סוכות תשנ"ב בהם עמד הרבי והביט בכל־אחד־ואחד מן העוברים

אחת הזכויות המיוחדות להן זכו החסידים בחודש תשרי, הייתה ההזדמנות המופלאה לברך וליטול את ארבעת המינים של הרבי, בכל יום מימות החג.

הנהגה זו, לברך על ארבעת המינים של הרבי, החלה כבר בימי הרבי הריי"צ. אולם בשנים הראשונות לבואו של הרבי הריי"צ לארצות הברית היו זוכים לכך רק זקני החסידים ויחידי סגולה. בשנים תש"ט ותש"י, נתן הרבי הריי"צ את ארבעת המינים שלו בידי חתנו הרבי, בכדי לזכות בהם את קהל החסידים הרחב. הרבי ירד לסוכת 770 וזיכה בהם את אנ"ש כולם. בזמן בו בירכו החסידים, ישב הרבי בסוכה וטעם דבר מה [פעם, נכנס אחד מזקני החסידים לרבי ואמר ש'לא מתאים שחתנו של הרבי יאכל ברבים קודם התפילה'. הרבי אמר לו שבדבר שחסידים עושים – אין להתבייש].

בשנת תשי"א, לאחר הסתלקות הרבי הריי"צ, זמן מה טרם שקיבל על עצמו הרבי את הנשיאות בגלוי, זכו החסידים לברך על ארבעת המינים של הרבי לראשונה. הרבי נכנס לסוכה הגדולה שב'שאלאש', ובעודו יושב ואומר קרבנות מתוך הסידור, ניגשו החסידים בזה אחר זה, בירכו ונטלו.

ומביט עליו

בשנת תשי"ב, בנו עבור הרבי סוכה קטנה לצד סוכת הקהל שב'שאלאש' (גודלה של הסוכה היה קטן במחצית מזו ששימשה את הרבי בשנים מאוחרות יותר, בחזית 770). סוכה זו שימשה את הרבי והרבנית בעת סעודות החג, כיון שבאותן שנים לא הייתה סוכה אחרת בבית הרבי בפרזידנט (באותה סוכה, גם הייתה הרבנית חנה מדליקה את נרות החג).

בבוקר יום־טוב ראשון של חג הסוכות, הגיע הרבי מביתו, ומיד נכנס לסוכה הקטנה כשהוא סוגר אחריו את הדלת. הנוכחים במקום, לא ידעו האם הרבי ייתן את ארבעת המינים שלו לברכה, ואיש לא אזר אומץ לדפוק על סוכתו של הרבי ולבקש זאת. בתוך כך, נכנס לסוכה הרה"ח ר' **זלמן** ע"ה **דוכמן**, שהיה לו זה חודש תשרי הראשון אצל הרבי. כששמע על הנעשה, ניגש חיש לסוכתו של הרבי וביקש לברך על ארבעת המינים שלו, באומרו: "זכיתי לברך על הלולב של הרבי הרש"ב, זכיתי לברך גם על של הרבי הריי"צ, ואני מבקש לזכות ולברך גם על הלולב של הרבי". הרבי נעתר לבקשתו, ואחריו נכנסו שאר החסידים ובירכו על הלולב. מני אז, החל הסדר הקבוע לפיו החסידים מברכים על ארבעת המינים של הרבי בכל שנה ושנה.

הרבי היה מגיע מביתו לפני התפילה ונכנס לסוכה, כשהוא משאיר אחריו את הדלת פתוחה. החסידים היו נכנסים אחד־אחד, והרבי היה מביט בכל אחד בכניסתו. החסידים היו מברכים, ומנענעים רק נענוע אחד, כנדרש בכדי לצאת ידי־חובה. הרבי הרכיב משקפיים ובפניו היה פתוח ספר, בדרך־כלל היה זה המשך 'וככה' תרל"ז, או מאמרים אחרים מתורתו של הרבי מהר"ש. התור היה נמשך עד השעה 9:30-9:45 לערך.

מתואר כי הרבי היה מביט על כל־אחד בשעה שבירך ועונה 'אמן'.

בהזדמנויות אחרות הרבי רק עמד והביט על כל אחד, תוך ששפתיו הק' רוחשות. עדויות נוספות מספרות כי היה נוהג לומר לכל אחד מהעוברים (גם בימי חול המועד): "מתנה על מנת להחזיר".

הרה"ח ר' **שלום דובער** ע"ה **קסלמן**, שהיה איטר יד, סיפר כי באחת השנים ניגש כמהסס באיזו יד ליטול את הלולב וכאשר הרבי הבחין בכך, אמר לו מיד: **"א לינקער? נעמט דעם לולב מיט דער לינקער האנט!"** [= שמאלי? טול את הלולב ביד שמאל]...

חסך את זמני...

סדר זה נמשך עד לשנת תשכ"ב. באותה שנה גדל מספר החסידים שהגיעו לחודש תשרי לבית חיינו, וביום הראשון של החג, נמשך התור לברכה אל תוך זמן התפילה, והסתיים לערך ב10:45.

באותו ערב, ליל יום־טוב שני, נקרא ר' **מאיר הארליג** אל הרב חדקוב. ר' מאיר לא נחפז לעלות, משום שבלילה הקודם נערכה התוועדות ובה אמר מילה לא טובה למישהו, כך שחשב שהרב חדקוב חפץ לנזוף בו על כך. אך משרבו הקוראים, הבין שיש דחיפות בדבר וניגש.

JEM/THE LIVING ARCHIVE/175664

ר' מאיר הארליג מגיש לרבי את ארבעת המינים קודם אמירת ה'הלל'

כשהגיע אל חדר המזכירות, נאמר לו שהרב חדקוב נמצא על יד חדרו של הרבי. ר' מאיר שיער שהרב חדקוב מעוניין לדבר עמו מבלי שאחרים ישמעו. רק כשהגיע למקום הבחין שדלת חדרו של הרבי פתוחה, והרב חדקוב סימן לו להיכנס פנימה. הרבי מעוניין לדבר עמו.

כאשר נכנס, יצא הרב חדקוב מהחדר ור' מאיר נשאר לבדו עם הרבי. הרבי ישב כשפניו נגד הקיר, בסירטוק בלבד, ועיין בספר. הרבי הביט בו ואמר שמחר אי"ה יגיע מאוחר, ומבקש שהוא ייקח את הלולב והאתרוג, יניחם במקום בטוח, ובבוקר ייתן לקהל לברך עליהם; כשהרבי יגיע לתפילה, יעשה הפסק ולאחר מכן הקהל ימשיך לברך. ר' מאיר נדהם מגודל השליחות והזכות שהטיל עליו הרבי, לרגעים אחדים עמד כך בחדר, אך תיכף התעשת ונטל עמו את ארבעת המינים.

ואכן, למחרת בשעה שמונה, עמד ר' מאיר בסוכה של הרבי שהייתה ב'שאלאש', והקהל נכנס ובירך. כשהגיע הרבי מביתו לתפילה, עשו הפסקה, והרבי לקח את ארבעת המינים ובירך עליהם, אחר כך המשיך הקהל לברך, עד שהגיע המניין להלל. כרבע שעה לאחר התפילה נתן לו שוב הרבי את לולבו, ואלו אשר לא הספיקו לברך בבוקר, עשו זאת כעת.

'ישר כח' מיוחד

בשנתיים הבאות – תשכ"ג ותשכ"ד

JEM/THE LIVING ARCHIVE/142496

שוב בירכו החסידים בתוך סוכתו של הרבי, כאשר הרבי יושב או עומד עם ספר, ומביט על כל אחד מהנכנסים.

בשנת תשכ"ה, שוב ביקש הרבי מר' מאיר שיהא אחראי על־כך, אך הורה שיברכו בסוכת הקהל.

מאז, בירכו החסידים על ארבעת המינים של הרבי בסוכה הגדולה, שהייתה באותן שנים ברחבת ה'שאלאש'.

[במהלך השנים כתב אחד מזקני החסידים לרבי מדוע עניין כה נעלה מופקד בידיו של 'אברך צעיר'. במענה לכך השיב לו הרבי: היכן הייתם כשהוא חסך את זמני? כעת אתם כותבים?!].

באותה השנה, לאחר שהרבי בירך על ארבעת המינים ונעל את דלת הסוכה, רצה ר' מאיר להציע לרבי שיטעם תה ועוגה, ושאל האם להכין משהו לשתות. הרבי ענה לו: כעת הגעתי מהבית, וראיתי שהתור לברכה על הלולב מגיע עד לרחוב 'ברוקלין', מן הסתם הקהל לא שתה קודם לכן, ואינני רוצה להטריחם...

לאחר השיפוץ שנערך ב'שאלאש', עברה הסוכה לחצר שבין 770 לספריה (במקום בו ממוקמת כיום), והקהל היה מברך בצד הפונה לכביש. לאחר שנבנתה בריכת התשליך עבור הרבי, נבנה בצדה מקום מיוחד עבור הברכה על ארבעת המינים של הרבי.

במשך השנים, היה הרבי נכנס בבוקר אל סוכתו עם ארבעת המינים, ומבעד

JEM/THE LIVING ARCHIVE/142490

לדלת הסגורה מברך על הלולב. כאשר הרבי היה פותח את דלת הסוכה, היה זה האות לר' מאיר לגשת ולקחת את ד' המינים.

לאחר התפילה, חלפה כרבע שעה עד שהרבי מסר לר' מאיר את ארבעת המינים, בזמן זה היה הרבי עורך את סדר הנענועים עם כל אחד ואחד מן האתרוגים שנשלחו אליו.

בשנת תשל"ו, היו גשמים כבדים מאוד, ור' מאיר שאל את הרבי, האם לערוך את הברכה לציבור בתוך בית הכנסת, מחשש שהאתרוג ייהרס. בתחילה הרבי לא הגיב על ההצעה, ר' מאיר שאל, "מה לעשות בפועל?" והרבי ענה: "על הלולב מברכים בסוכה". מאז ידע שעליו למלא את תפקידו בסוכה, ורק בסוכה. באחת השנים אף נתן לו הרבי שני הדסים נוספים בהושענא רבא, ואמר לו, "על השנה מגיע לך 'יישר כח' מיוחד, שהרי ירד גשם".

וצוונו

סיפור המלמד אותנו על חשיבות ופעולת הברכה על ארבעת המינים של הרבי, אירע באחת השנים, כאשר לאחר שהרבי כבר נעל את הסוכה, התעניין אצל ר' מאיר על אברך פלוני האם כבר עבר ובירך. ר' מאיר ענה שהלה טרם הגיע, והרבי ביקש שכאשר יבוא – ידפוק בסוכתו. לאחר מכן, התעניין הרבי אודותיו שלוש פעמים נוספות, ור' מאיר שלח לקרוא לו.

היה עניין בכך שאותו אברך יברך על ארבעת המינים, והרבי השגיח ווידא שהוא אכן יעשה זאת.

ביום הראשון של חול המועד בשנת תשכ"ז, בשעה שאחד מהנוכחים בירך, אחזתו התרגשות גדולה, והאתרוג נפל ונפסל... היה זה כבר לאחר שהחלה התפילה, ר' מאיר סיפר זאת לרבי, והרבי אמר לו להביא מביתו את האתרוג של הרבנית. לאחר התפילה, כשביקש את האתרוג, אמר הרבי: זהו אינו האתרוג שלי ואינני יכול לתתו. אף בימים הבאים לא נתן את המינים לברכת הציבור, עד ליום הושענא־רבה לאחר התפילה.

מספר פעמים, כאשר אירע ומאן־דהוא פסל את האתרוג ור' מאיר סיפר על כך לרבי, אמר הרבי: מוטב בשבילי ובשבילו שלא אדע את שמו, ונתן אתרוג אחר שיברכו עליו.

בהושענא־רבה, היו זוכים גם הילדים והנשים לברך על ארבעת המינים של הרבי. הרבי היה מזכיר על כך לר' מאיר מדי שנה באמרו: אל תשכח לתת גם לנשים ולילדים לברך.

הגב' מאריאשא ע"ה שגלוב היא שהייתה עומדת ומעניקה לנשים את הזכות לברך על ארבעת המינים של הרבי.

"איך וויל זעהן"...

המחזה של היום הראשון של סוכות תשנ"ב, כאשר הרבי הביט בכל אחד ואחד מן העוברים ומברכים על הלולב, נשאר חקוק בלוח לבם של אלפי החסידים שעברו בפני הרבי, לעד.

היו אלו שעות היסטוריות, שהיוו הפתעה מוחלטת עבור החסידים הרבים, והעבירו רטט בכל מי שזכה

להביט במראה הפלאי, ולברך על הלולב כאשר הרבי מביט בו.

במשך השנים אירע שהרבי היה פותח את דלת הסוכה שלו, לא רק בכדי להוציא את הלולב לציבור, כי אם בכדי לבקש לולב או אתרוג אחר. ביו"ט ראשון של סוכות תשנ"ב, בשעה 8:10 בבוקר פתח הרבי את הדלת, ובידו הק' אחז את ארבעת המינים. ר' מאיר הארליג ניגש ושאל האם הרבי חפץ להחליף את האתרוג, אך הרבי לא השיב והמשיך לצעוד.

כעבור מספר רגעים הרבי פנה אל ר' מאיר, ושאלו, "וואו איז דער עולם?" [היכן הקהל?]. ר' מאיר המופתע לא הספיק לענות, ולסוכה נכנס ר' לייבל גרונר. הרבי שאלו: "וואו בענטשט דער עולם?" [היכן מברך הקהל?], והמשיך: "איך וויל זען ווי דער עולם בענטשט דעם ערשטן טאג" [אני רוצה לראות איך הקהל מברך ביום הראשון].

השעה הייתה 8:15 בבוקר. הרבי יצא עם ארבעת המינים ועלה לחצר בה נבנתה הסוכה. השולחנות שעמדו בדרך הוסרו ונעשה 'שביל' בו יכל הרבי לעבור. הרבי צעד עד לסוף הסוכה, ונכנס לחדרון הבנוי בתוכה, בו בירכו על הלולב. הרבי הביט על הסכך, ואחר־כך על השולחן, ושאל האם זהו השולחן שעל־ידו מברכים, כשנענה בחיוב על־ידי המזכיר, נעמד אחורי השולחן, והניח עליו את ארבעת המינים.

ר' מאיר הארליג היה מבולבל לנוכח הדבר, ור' שלום־בער שי' לויטין שהיה

JEM/THE LIVING ARCHIVE/189893

הראשון בתור, נטל את ד' המינים, בירך עליהם והרבי ענה: אמן. לאחר־מכן בירכו חברי המזכירות ואחריהם התחיל התור, כשכל אחד מוסר לחבירו את המינים. לאחר כמה דקות נטל ר' מאיר בעצמו את המינים והחל למסרם לכל אחד, כמעשהו מדי שנה בשנה.

הרבי עמד כשמולו העוברים בתור. לימינו, בצד, עמד ר' מאיר הארליג. כל אחד ואחד עובר, הרבי עומד ומסתכל עליו בשעה שמברך את שתי הברכות (מתוך הסידור שהיה מונח על השולחן) ועונה "ברוך הוא וברוך שמו" ו"אמן" אחרי כל ברכה.

כעשרים דקות לאחר יציאת הרבי לסוכה, הובא למקום כיסא ברזל, והרבי השעין את ידו הימנית עליו.

מפאת גודלה הקטן של הסוכה, יש בה מקום לשני אנשים בלבד – וכך, כל אחד מן העוברים זכה לברך על הלולב כשהרבי והוא לבדם בתוך הסוכה. היו שהגדירו את תחושתם באותה עת כמעין 'יחידות פרטית' עם הרבי (בתחילה עמד ר' לייבל גרונר ממש בסמוך לרבי, אך הרבי סימן לו שיצא כך שהוא עמד בחוץ, ורק הרבי עמד בתוך הסוכה).

לאלו מהעוברים אשר שכחו לברך 'שהחיינו' סימן הרבי שיברכו, ולכמה שהחזיקו את האתרוג הפוך, סימן שיחזיקו כראוי. כאשר נטל מישהו בראשית את האתרוג, העיר הרבי שקודם לוקחים את הלולב, ובשעה שעבר יהודי מצרפת שלא ידע היטב את הברכות, אמר עמו הרבי מילה במילה (!) והצביע לו לומר מתוך הסידור.

לאורך כל השעות נוראות ההוד הללו, הביט הרבי במבט רך לאורך כל השניות בהן עבר כל־אחד ובירך (והיו רבים שהביט עליהם גם אחרי שעברו – עד יציאתם).

בשעה 9:00 בבוקר, ניגש ריל"ג לרבי, ואמר: דער רבי וויל וויסן די צייט? [הרבי רוצה לדעת את השעה] ואמר הרבי: "וואס איז די נפקא מינה?", בהמשך אמר ריל"ג ש'ועד המסדר' אומרים שייקח עוד כמה שעות, ואמר הרבי: "איך וויל זיין דא ביז'ן סוף" [אני רוצה להיות כאן, עד הסוף].

במהלך החלוקה ירד גשם מפעם לפעם, אולם דברים שכאלו לא תפסו מקום בזמן נשגב זה.

בשעה האחרונה של החלוקה, הביאו את כסאו של הרבי, תוך רצון שהרבי ישב עליו, אולם הרבי לא התייחס לכך. כאשר הזיזו את כסא הברזל והעמידו את כסאו של הרבי, השעין הרבי את ידו על חלקו האחורי של הכסא.

מספר פעמים במהלך החלוקה נעמד הרבי בעמידה זקופה מבלי להישען על דופן הסוכה, היה זה מחזה מלכותי מאוד.

לאחר שש שעות ועשרים דקות של ברכה, קרוב לשעה 2:35, הסתיים התור. לקראת השעה שלוש, הרבי ירד ל770, והתפלל עם הקהל שחרית מוסף ומנחה.

היה זה חג הסוכות האחרון לפני כ"ז אד"ר תשנ"ב...

לקראת חודש תשרי תשט"ז נסע לראשונה הרה"ח ר' **יעקב־יוסף רסקין** ע"ה להסתופף בצל רבינו ב770 • באותיות נלבבות ורוויות רגש הוא העלה עלי כתב את חוויותיו ממאורעות החודש המשובע והמשביע במחיצת הרבי • במלאות ששים שנה **לחודש תשרי תשט"ז** מוגש בזה היומן המרתק המביא תיאור חי ואותנטי מימי החודש הגדושים • **חלק שלישי**

בהתקרבות נעימה

ביום ראשון של סוכות היה שבת־קודש והסדר הוא כרגיל.

אגב, הנני להעיר כי הסתכלתי בכל תנועותיו הקדושים בשעת התפילה וראיתי שכמה פעמים כ"ק השתדל שהציצית שלפניו ולאחריו יהיו תלויים במכוון, ובפרט אחרי ק"ש לפני שמו"ע כ"ק משתדל למשמש בידיו הק' ולסדר שהציצית והכנפות יהיו ישרים.

ביום שני שהוא יום ראשון לשבוע השכמנו כולנו לעמוד בתור, כי כבר ידענו שכ"ק אדמו"ר שליט"א בעצמו יתן לכל אחד ואחד לברך באתרוג שלו. הגם שכמעט כל אחד מאתנו קנה לולב ומיניו לעצמו, אבל רצינו לעשות הברכה רק על אתרוג של כ"ק אדמו"ר שליט"א. וכידוע המעשה ששאלו אצל אדמוה"ז למה הרב מבארדיטשוב מברך על אתרוג קרפי ואצל חב"ד לא היו רוצים לברך עליו ואמר כ"ק אדמו"ר הזקן שבשבילו נפל גרעין אחד בלתי מורכב ומזה הגרעין יצא עץ מיוחד ומזה העץ

בא האתרוג לידי הרב מבארדיטשוב, וא"כ האתרוג ההוא שכ"ק בעצמו ברך עליו הוא בטח בלי שום פקפוק וחשש.

באותו יום, יום שני של סוכות, הייתה התוועדות גדולה בהשאלאש. באמצע אמר מאמר חסידות ולקחתם לכם וגו' וככה המשיכו עד בערך שעה שתיים לילה ואחר זה ברך על כוס של ברכה והבדילו על הכוס וכ"ק חילק מכוס של ברכה לכל הנאספים מידו הק'. זה לקח יותר משעה וכולנו עמדנו בתור, כמה אנשים בקשו איזו ברכה באותו רגע וכ"ק שליט"א השיב לכל אחד בפנים שוחקות ובהתקרבות נעימה.

לילה כיום יאיר

ביום שלישי יום ב' דחוהמ"ס כפי מנהג חו"ל, הייתה התוועדות גדולה בשביל כל התלמידים של יתר הישיבות שבאמריקה ונאספו לשמחת בית השואבה כמה אלפים. והפעם הזאת העמידו מיקרופון וככה התוועדו עד שעה מאוחרת אחר חצות לילה. השיחות היו נלהבות מאוד (ישנם בהעתקות לא מוגהות מהנ"ל). בכלל היה כל סדר הסוכות באופן שלא טעמנו טעם שינה ולילה כיום יאיר, כי בכל ערב בשעה עשר היינו מתאספים לחזרה והתמים הרה"ח מו"ה יואל כהן שי' היה החוזר הראשי והיו חוזרים השיחות והמאמרים שזכינו לשמוע, ואח"ז הרבה אנשים התוועדו ביניהם. כך היה סדר כל לילה.

וממש ראינו בעינינו משך ט' ימים סוכות ושמחת תורה שרבינו הקדוש שליט"א היה ער כל הימים וכל הלילות ממש. כי הסוכה של כ"ק רבינו נמצאת בחצר ע"י השאלאש הגדול, וכל לילה ולילה היה יושב בסוכה ועוסק במה שעוסק עד שש בוקר, ובשש בוקר עזב הסוכה וכבר אחרי שעה שמונה בבוקר היה חוזר להסוכה לברכת אתרוג ולזכות הרבים את מי שרצה לברך באתרוג שלו. וכמובן שבכל בוקר אחרי שכבר הגיע אור היום היינו כבר עומדים בתור מאות אנשים לחכות להזכות הגדול שזכינו לברך על אתרוג של כ"ק רבינו שליט"א, ועל פי הרוב היה עומד כ"ק רבינו בעצמו כל הזמן. לפעמים היה מוסר לאחד ממקורביו לשמור על האתרוג ועל הסדר, אבל היה חוזר לפקח בעצמו על האתרוג, וזמן התפילה היה תמיד בכל יום בדיוק שעה עשר בוקר, וכ"ק רבינו התפלל בכל ימי הסוכות אתנו יחד.

כמים הפנים

כמעט שכל אחד היה לו לולב ומיניו משלו, ואם לראות על המחזה מהצד בשעת קריאת ההלל ואמירת ההושענות והקפות, כאילו מתנועע יער גדול של עצי תמרים מהמאות לולבים שהיו בידי החסידים וכל אחד עטוף בטליתו על ראשו, וכל אחד ואחד נתונים להפינה המיוחדת שבה עומד מלכנו וראשנו כ"ק רבינו שליט"א לראות ולהסתכל איך שכ"ק עושה הנענועים בסדר החב"די הנפלא, עם כל הדיוקים והכוונות שכבר נתפרסמו מנהגי חב"ד בהקונטרסים של דא"ח.

אי־אפשר להעלות על הכתב ההתרגשות הנעימה ורגשי קודש אצל כל אחד ואחד שזכה להיות במעמד ההוא, ועיני כולם זולגות דמעות מהשתפכות הנפש ברגע מרומם כזה ומרוב שמחה שזכינו לעמוד בד' אמותיו

של נשיאנו קדושנו והנשמה כללית וצדיק הדור שהוא נושא רינה ותפילה בעד כולנו ומשפחותינו, וכל הנלווים אלינו, וממשיך עלינו שפע ברכה והצלחה לכל אחד ממקושריו ומעריציו הן ברוחניות והן בגשמיות, בבריאות הגוף, ובהצלחה בכל ענייניו של כל אחד מה שדרוש לו, וממש מרגישים איך שתפילותינו עולות למעלה יחד עם תפילת הצדיק, אשר מורגש בנפשותינו אהבתו אהבת ישראל לכל אחד ואחד, אשר כמים הפנים אל הפנים קורא מלכנו אהבתנו האמתית ותפלתנו עבורו שנזכה כולנו שיאריך ימים ושנים בבריאות הגוף והוא יוליכנו לגאולה האמיתית לקראת משיח צדקנו וגואלנו האמיתי בב"א.

הרמת הרוח

ביום ב' דסוכות, שהוא יום ראשון לברכת הלולב ומיניו, ביצעו הבחורים והאברכים את המבצע הידוע שהפך כבר למסורת במשך השנים האחרונות בליובאוויטש, לפשוט ברחובות ובבתים עם אתרוגים ולולבים ולבקש מכל יהודי לברך על נטילת לולב. השנה נערך מבצע זה בקנה־מידה עוד יותר רחב, וביחוד כדאי לציין כי קבוצת בחורים עסקה במיוחד בביקורים אצל חולים יהודיים בבתי־חולים שונים לתת להם לברך על ארבעה המינים, והרמת הרוח של החולים בעצמם שעליהם מספרים הבחורים בעלי המבצע הזה, קשה למסור ההרגשים האלו בכתב.

בליל הושענא רבה שוב נשאר כל הקהל ער ולאחר חצות לילה יצא כ"ק רבינו שליט"א לביהכנ"ס שהיה מלא מפה אל פה אזור בחגורתו, עם התהילים הגדול "יהל אור" למקומו שהוא מתפלל תמיד בחול, שהוא בדיוק ע"י הדלת שנכנסים בו לביהכנ"ס, וגמר עמנו יחד כל התהילים עד שעה 2.30 אחר חצות לילה. משם הלך לסוכתו עד הבוקר ועסק במה שעסק ואנחנו נשארנו כולנו בביהכנ"ס. החוזר חזר על המאמרים והשיחות שזכינו לשמוע ביום שני של סוכות, וכך בילינו שם עד אור הבוקר והלכנו לטבילה.

בבירת ליובאוויטש

יומן מרתק ורווי גילויים מחודש תשרי שנת 'הקהל' תש"כ במחיצת הרבי. היומן נכתב על־ידי הרב **אברהם־חנוך גליצנשטיין** ע"ה, אשר זכה שכתביו היו למראה עיניו הק' של הרבי שאף תיקן והגיה בהם עניינים רבים • היומן פורסם בתשרי תשכ"א בעיתון 'שערים' שיצא בארה"ק, וכעת אנו מפרסמים את כולו, לצד צילומי ההגהה של הרבי (מפוענחים על־ידי המערכת)

חלק שלישי

החודש השביעי בבירת חב"ד־ליובאוויטש

(מאמר שלישי)

כתב: חנוך גליצנשטיין

מבצע ד' מינים

ביום ב' דחג הסוכות הכריזו בגמר התפלה, שעל כל הנוכחים לחזור בשעה 3 אחרי הצהריים ל"סעוונען סעוונטי", בכדי לצאת לזכות את בני ישראל בנטילת ד' מינים. (בגלל חלות יום ראשון של חג בשבת זאת רק מתחיל מיום השני של חג).

לשעה הקבועה חזרו כולם והנהלת צעירי אגודת חב"ד ניצחה על הסדר, לצייד את כל הזוגות בארבעה מינים ולהורות להם היכן עליהם לפעול בשליחותם זו. היה זה מחזה מרנין־לב, מאות זוגות, צעירים זקנים, רבנים ופשוטי־עם בלי יוצא מהכלל, גוייסו כולם ל"מבצע" אדיר זה, שהקיף את ברוקלין העיר, על רחובותיה מוסדותיה ובתי החולים שבה. נצטרפתי לקבוצה שבקרה אחד מבתי החולים הגדולים שבעיר. הנהלת בית החולים ציידה אותנו ברישיונות מיוחדים של שהייה במקום ונתנה לנו רשימת החדרים בהם יש חולים יהודיים. התקדמנו מחדר לחדר, ניגשנו אל החולים היהודיים שציפו בכליון עיניים לבואנו (בתי חולים שונים הדפיסו לפני החג הודעה מיוחדת לחולים היהודים שיתכוננו לביקוריהם של נציגי צעירי אגודת חב"ד שיבואו לזכותם בד' מינים) ומתוך בכיה של שמחה נטלו את הלולב והאתרוג בידיהם ובירכו. בסיור זה נתקלתי במחזות קורעות־לב מחד גיסא ומרננות־נפש מאידך גיסא, יהודים שזה עשרות בשנים כמעט ושכחו על יהדותם, ומה גם צורת קיום מצות מעשיות נשכח מהם לגמרי – דווקא יהודים אלו אצו הראשונים, בקשו והתחננו לברך אתם ברכת לולב, ושמחתם ותודתם עברה כל גבול. זוגות צעירי חב"ד לא זו בלבד שביצעו את המשימה בשמחה ובהתמסרות יוצאת מהכלל, אלא גם העריפו בדיבוריהם טל של תחיה רוחנית על יהודים אלה, ניחמו אותם, דברו על לבם ומזמן לזמן הזכירו להם להמשיך גם אחרי יציאתם מבית החולים לשמור על מצוות היהדות וסיימו בברכות נאמנות להתראות שוב לא בבית החולים אלא בבית הכנסת. דבר זה נשנה ושולש מחדר לחדר, מבית חולים לבית חולים ובכל מקום ומקום הביאו אתם צעירי חב"ד עדוד ותקוה והכניסו קרן אורה ושמחה בחייהם הקודרים של אנשים סובלים אלה.

ברוקלין העיר חולקה איזורים איזורים, ועל כל איזור מונו אנשים מיוחדים לביצוע משימה זו. וכך זוכו עשרות אלפי יהודים בקיום מצוות נטילת ד' מינים.

אגב, מבצע זה של "ד' מינים" מתבצע בימי חג הסוכות, בכל הערים והמדינות בהן קיימים מרכזים של צעירי חב"ד. כן

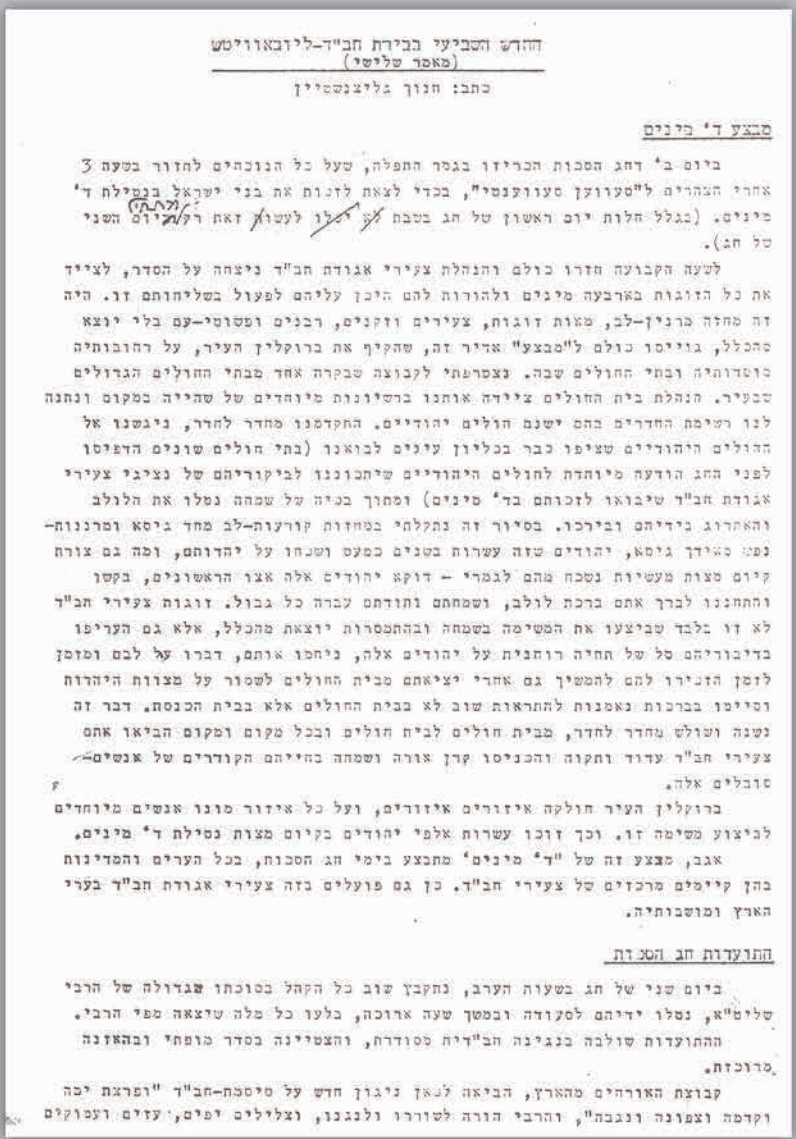

החדש הסביעי בבירת חב"ד-ליובאוויטש
(מאמר שלישי)

כתב: חנוך גלזנשטיין

מבצע ד' מינים

ביום ב' דחג הסכות הכריזו בגמר התפלה, שעל כל הנוכחים להזדר בשעה 3 אחרי הצהרים ל"סעודען סעודנסי", בכדי לצאת לדגות את בני ישראל בנסילת ד' מינים. (בגלל חלות יום ראשון של חג בשבת לא יכלו לעשות זאת ביום השני של חג).

לשעה הקבועה חזרו כולם והנהלת צעירי אגודת חב"ד ניצחה על הסדר, לציידת את כל הדגות בארבעה מינים ולהורות להם היכן עליהם לפעול בשליחותם זו. היה זה מחזה מרגין-לב, מאות דגות, צעירים וזקנים, רבנים ופשוטי-עם בלי יוצא מהכלל, גוייסו כולם ל"מבצע" אדיר זה, שהקיף את ברוקלין העיר, על רחובותיה וסמדרותיה ובתי החולים שבה. נצטרפתי לקבוצה שבקרת אחד מבתי החולים הגדולים בעיר. הנהלת בית החולים ציידה אותנו ברשיונות מיוחדים של שהייה במקום ונתנה לנו רשימת החדרים בהם ישנם חולים יהודיים. התקדמנו מחדר לחדר, ניגשנו אל החולים היהודיים שציפו כבר בכליון עינים לבואנו (בתי חולים שונים הדפיסו לפני החג הודעה מיוחדת לחולים היהודיים שיתכוננו לביקוריהם של נציגי צעירי אגודת חב"ד שיבואו לזכותם בד' מינים) ומחוך בכיה של שמחה נשלו את הלולב והאתרוג בידיהם ובירכו. בסיור זה נתקלתי במחזות קורעות-לב מחד גיסא ומרננות-נפש מאידך גיסא, יהודים שזה עשרות בשנים כמעט ושכחו על יהדותם, ומה גם צורת קיום מצות מעשיות נשכח מהם לגמרי - דוקא יהודים אלה אנו הראשונים, בקשו והתחננו לברך אתם ברכת לולב, ושמחתם ותודתם עברה כל גבול. זוגות צעירי חב"ד לא זו בלבד שביצעו את המשימה בשמחה ובהתמסרות יוצאת מהכלל, אלא גם העריפו בדיבוריהם כל של תחיה רוחנית על יהודים אלה, ניחמו אותם, דברו על לבם ומזמן לזמן הזכירו להם להמשיך גם אחרי יציאתם מבית החולים לשמור על מצוות היהדות וסיימו בברכות נאמנות להתראות שוב לא בבית החולים אלא בבית הכנסת. דבר זה נשנה ושולש מחדר לחדר, מבית חולים לבית חולים ובכל מקום ומקום הביאו אתם צעירי חב"ד עדוד ותקוה והכניסו קרן צורה ושמחה בחייהם הקודרים של אנשים סובלים אלה.

ברוקלין העיר חולקה איזורים איזורים, ועל כל איזור מונו אנשים מיוחדים לביצוע משימה זו. וכך זוכו עשרות אלפי יהודים בקיום מצות נסילת ד' מינים.

אבל, מבצע זה של "ד' מינים" מתבצע בימי חג הסכות, בכל הערים והמדינות בהן קיימים מרכזים של צעירי חב"ד. כן גם פועלים בזה צעירי אגודת חב"ד בערי הארץ ומושבותיה.

התועדות חג הסכות

ביום שני של חג בשעות הערב, נתקבץ שוב כל הקהל בסוכתו שגדולה של הרבי שליט"א, נשלו ידיהם לסקודה ובמשך שעה ארוכה, בלעו כל מלה שיצאה מפי הרבי.

ההתועדות שולבה בנגינה הב"דית מסודרת, והצטיינה בסדר מופתי ובהאזנה מרוכזת.

קבוצת האורחים מהארץ, הביאה לאמן ניגון חדש על סיסמת-חב"ד "ופרצת יכה וקדמה וצפונה ונגבה", והרבי הורה לשוררו ולנגנו, וצלילים יפים, עזים ועמוקים

הגהות הרבי על עמודים אלו:

- במקור: לא יכלו לעשות זאת רק ביום השני של חג.

הרבי העביר קולמוס על המילים "לא יכלו לעשות", והוסיף: זאת רק **מתחיל** מיום השני של חג.

גם פועלים בזה צעירי אגודת חב"ד בערי הארץ ומושבותיה.

התועדות חג הסוכות

ביום שני של חג בשעות הערב, נתקבץ שוב כל הקהל בסוכתו הגדולה של הרבי שליט"א, נטלו ידיהם לסעודה ובמשך שעה ארוכה, בלעו כל מילה שיצאה מפי הרבי.

ההתועדות שולבה בנגינה חב"דית מסודרת, והצטיינה בסדר מופתי ובהאזנה מרוכזת.

קבוצת האורחים מהארץ, הביאה לכאן ניגון חדש על סיסמת חב"ד "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", והרבי הורה לשוררו ולנגנו, וצלילים יפים, עזים ועמוקים מזמרת הארץ, השתפכו בחלל האולם ובמשך כל ימי החג הדהדו בעוז ברחבי ברוקלין ובערי השדה על ידי האורחים שהגיעו משם לחצר הרבי. והניגון כונה בשם **"ופרצת – נוסח ארץ ישראל"**.

בהתועדות זו אמר הרבי מאמר חסידות עמוק על הנושא "העושה סוכתו תחת האילן סוכתו פסולה". לפני המאמר ואחריו שח הרבי שיחות שונות שנצטט כאן ציטטות אחדות מהן.

משמעות ה"אושפיזין" של יצחק אבינו

מובא בספר הזוהר שבכל יום מימי חג הסוכות, ישנם אושפיזין (אורחים) מיוחדים, והם אברהם; יצחק; יעקב כו' דוד. כל אחד מהם יש לו יום מיוחד והשאר מצטרפים אליו.

היום השני של חג הסוכות הוא יום האושפיזין של יצחק אבינו.

הגהות הרבי על עמודים אלו:

• במקור: ישנם אושפיזין מיוחדים.

הרבי הוסיף: **(אורחים)**.

• במקור: אברהם; יצחק; יעקב; יוסף; משה; אהרן ודוד.

הרבי הוסיף (אחרי יעקב): **כו'**, והעביר קולמוס על המילים "יוסף משה אהרן ו".

• במקור: שהאושפיזין מברכים בפסוקים מן התורה וממשיכים על ידי זה את השמחה של זמן שמחתנו בגילוי על כל השנה למטה מעשרה טפחים.

הרבי הוסיף אחרי "שהאושפיזין מברכים": **מענין פעולותיהם הם –** , והעביר קולמוס על המילים הבאות.

• במקור: כי כל המשכה לעולם־הזה היא על ידי התורה.

הרבי הוסיף את המילה: **(שהרי** [כל המשכה], והעביר קולמוס על המילה "הזה", וכן הקיף המשפט בחצאי־עיגול.

• במקור: יצחק ... לא יצא אף פעם מהארץ.

הרבי העביר קולמוס על האות ה[ארץ], והוסיף את המילה: **קדושה**.

• במקור: "ותכהנה עיניו" כשעשו יצא לתרבות רעה.

הרבי הוסיף: ["ותכהנה עיניו] **מראות" מעשיו הרעים**, והעביר קולמוס על האותיות כש[עשו], ועל המילים "יצא לתרבות רעה"

• במקור: גם הוא אומר שצריך להשתמש במדת ה"גבורה".

הרבי הוסיף את המילה: **פעל**, והעביר קולמוס על המילים: "אומר שצריך להשתמש"

• במקור: ההוראה לכל אדם היא שגם.

הרבי הוסיף נקודותיים אחרי "היא", והעביר קולמוס על האות ש[גם].

• במקור: וכשאין ה"יגעת"

הרבי העביר קולמוס על האות ו[כשאין]

• במקור: צריך להתיגע משום שזהו תכלית בריאת האדם.

הרבי העביר קולמוס על המילה "משום" והוסיף את האות ו[זהו]

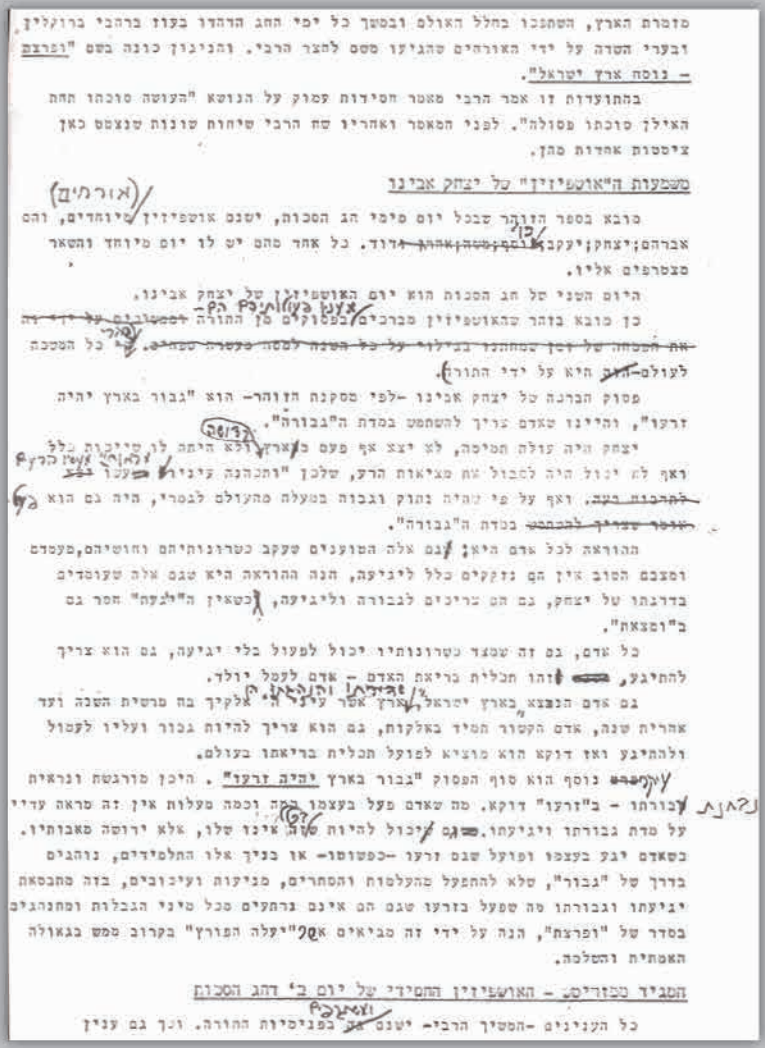

- במקור: בארץ ישראל, ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה.

הרבי הוסיף גרשיים על המילים "בארץ ישראל", והוסיף את המילים: **שדירתו והנהגתו הן**.

- במקור: פרט נוסף הוא. הרבי העביר קולמוס על המילה "פרט" וכתב: **עיקר**
- במקור: היכן מורגשת ונראית גבורתו.

הרבי הוסיף את המילה: **ונבחנת**, ושינה מ"גבורתו" ל:**עבודתו**.

- במקור: משום שיכול להיות שזה אינו שלו.

הרבי העביר קולמוס על האותיות מש[ום], וכתב במקומן: **ג**[ם], העביר קולמוס על האות ש[יכול להיות], והוסיף [ש] **בכלל** [זה אינו שלו].

- במקור: את "יעלה הפורץ"

הרבי שינה ל: **אשר** ["יעלה הפורץ"].

- במקור: כל הענינים ... ישנם גם בפנימיות התורה.

הרבי העביר קולמוס על המילה "גם" והוסיף: **ומשתקפים**.

כן מובא בזהר שהאושפיזין מברכים מענין פעולותיהם הם – בפסוקים מן התורה (שהרי כל המשכה לעולם היא על ידי התורה).

פסוק הברכה של יצחק אבינו – לפי מסקנת הזוהר – הוא "גבור בארץ יהי זרעו", והיינו שאדם צריך להשתמש במידת ה"גבורה".

יצחק היה עולה תמימה, לא יצא אף פעם מארץ קדושה ולא היתה לו שייכות כלל ואף לא היה יכול לסבול את מציאות הרע, שלכן "ותכהנה עיניו מראות" מעשיו הרעים עשו. ואף על פי שהיה נתוק וגבוה במעלה מהעולם לגמרי, היה גם הוא פעל במדת ה"גבורה".

ההוראה לכל אדם היא: גם אלה הטוענים שעקב כשרונותיהם וחושיהם, מעמדם ומצבם הטוב אין הם נזקקים כלל ליגיעה, הנה ההוראה היא שגם אלה שעומדים בדרגתו של יצחק, גם הם צריכים לגבורה וליגיעה, וכשאין ה"יגעת" חסר גם ב"ומצאת".

כל אדם, גם זה שמצד כשרונותיו יכול לפעול בלי יגיעה, גם הוא צריך להתיגע, וזהו תכלית בריאת האדם – אדם לעמל יולד.

גם אדם הנמצא "בארץ ישראל", שדירתו והנהגתו הן ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, אדם הקשור תמיד באלקות, גם הוא צריך להיות גבור ועליו לעמול ולהתיגע ואז דווקא הוא מוציא לפועל תכלית בריאתו בעולם.

עיקר נוסף הוא סוף הפסוק "גבור

בארץ **יהיה זרעו**". היכן מורגשת ונראית ונבחנת עבודתו – ב"זרעו" דווקא. מה שאדם פעל בעצמו כמה וכמה מעלות אין זה מראה עדיין על מידת גבורתו ויגיעתו. גם יכול להיות שבכלל זה אינו שלו, אלא ירושה מאבותיו. כשאדם יגע בעצמו ופועל שגם זרעו – כפשוטו – או בניך אלו התלמידים, נוהגים בדרך של "גבור", שלא להתפעל מההעלמות והסתרים, מניעות ועיכובים, בזה מתבטאת יגיעתו וגבורתו מה שפעל בזרעו שגם הם אינם נרתעים מכל מיני הגבלות ומתנהגים בסדר של "ופרצת", הנה על ידי זה מביאים אשר "יעלה הפורץ" בקרוב ממש בגאולה האמתית והשלימה.

המגיד ממזריטש – האושפיזין החסידי של יום ב' דחג הסוכות

כל הענינים – המשיך הרבי – ישנם ומשתקפים בפנימיות התורה. וכך גם ענין ה"אושפיזין", ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר שישנם אושפיזין חסידיים והם נשיאי החסידות, הבעל־שם־טוב, הרב המגיד ממזריטש, הרבי הזקן רבי שניאור זלמן וכו' ואושפיזין אלה אופי פעולות כ"א מהם מתאימה לאושפיזין שבזוהר.

האושפיזא החסידי של היום השני של חג הסוכות הוא רבי דובער הרב המגיד ממזריטש.

בקשר לחג ומועד, ישנה תורה מהרב המגיד ממזריטש על מאמר רז"ל "אין נושאין נשים במועד לפי שאין מערבין שמחה בשמחה". ותוכנה: מועד – מלשון זמן, מועד ימי חייו (הכונה על שבעים שמונים ועד מאה ועשרים שנות חיי האדם בעולם זה) שבמשך תקופה זו עליו לבצע את שליחות הנשמה שלו (שליחות ועבודת האדם היא "מלאו את הארץ וכבשוה") – עליו להעלות את הגוף והעולם בכלל לאלקות. ולכן נקרא הגוף ועניני העולם לגבי האדם בשם "אשה" ו"מקבל", משום שהם צריכים לקבל מהאדם שיברר ויעלה אותם. ועל זה אומרים אין נושאים נשים במועד, שלא ינשא האדם את עניני הגוף והעולם הנקראים נשים, במועד – בזמן חייו, כי אדרבה עליו לכבוש אותם.

טעם הדבר הוא, משום ש"אין מערבין שמחה בשמחה" – אין לערב שמחת החומר בשמחת מילוי שליחותו של הקב"ה. ע"כ.

והרבי מקשה: ואינו מובן כלל, לכאורה – איך אפשר שיתערבו חומריות ורוחניות, הפכים מן הקצה אל הקצה?

ומסביר: אמיתת ענין הבחירה היא שהיא בחירה חפשית. הקב"ה בעצמו בוחר בכל יהודי בבחירה חפשית "יבחר לנו – גאון יעקב אשר אהב סלה", ומצד האהבה העצמית לישראל, רצה הקב"ה שכל אחד ואחת מישראל יבחרו את הטוב בבחירה **חפשית**, שיהי' "**ובחרת** בחיים" שיהיו לפניו שני שיקולים שוים ולכן הפליא לעשות שעניני העולם ומילוי שליחותו של הקב"ה שתהיה אפשרות השוואה והתערבות ביניהם. ואף על פי כן "ובחרת בחיים" – ע"י שנהי' בבחי' **גבור בארץ**, איזהו גבור הכובש את יצרו.

על האדם למלא שליחותו בעולם בעבודה של "מלאו את הארץ וכבשוה", לעשות את הגשמיות כלי לאלקות, עד

הגהות הרבי על עמודים אלו:

- במקור: שישנם אושפיזין חסידיים והם מורי החסידות.

הרבי הוסיף: **ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר**, העביר קולמוס על המילה "מורי [החסידות]" והוסיף: **נשיאי** [החסידות]

- במקור: ואושפיזין אלה מתאימים לאושפיזין שבזוהר.

הרבי הוסיף: **אופי פעולות כ"א מהם** מתאימה.

- במקור: האושפיזין החסידי של היום השני.

הרבי שינה את האותיות "[אושפי]זין" ל[אושפי]א.

- במקור: בהקשר לחג ומועד.

הרבי העביר קולמוס על האות ה'.

- במקור: מפני שאין מערבין שמחה בשמחה.

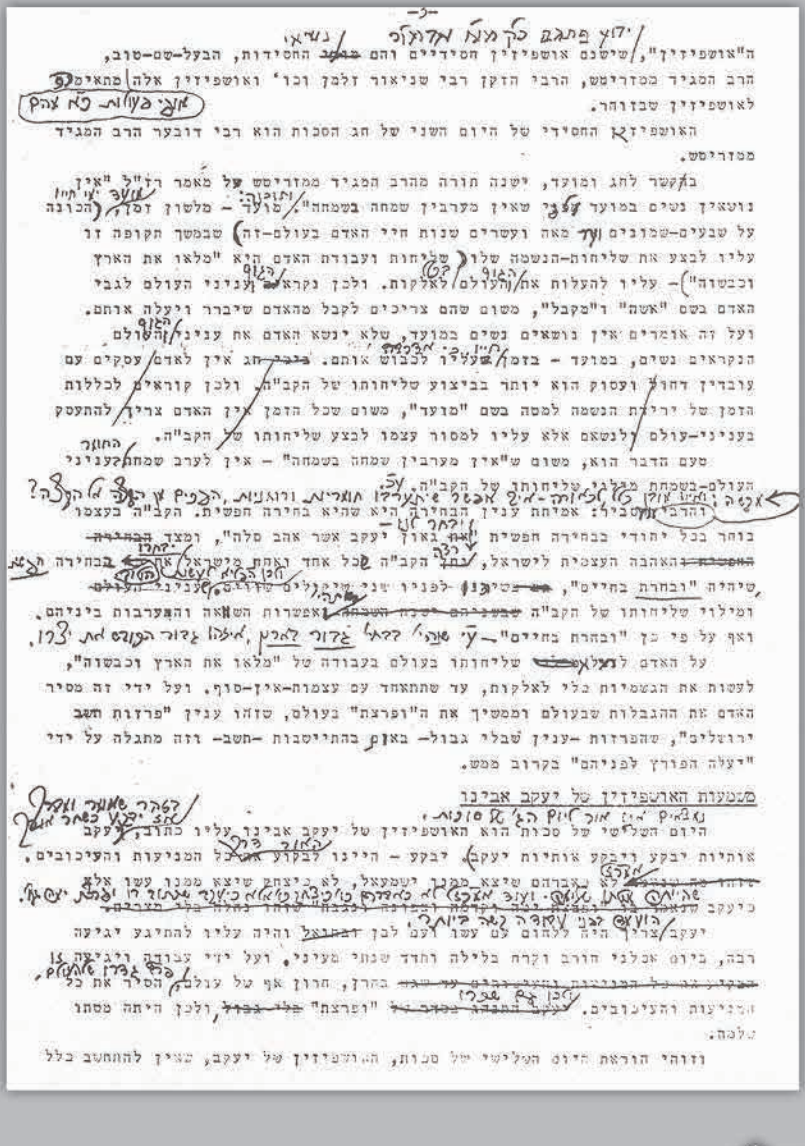

הרבי תיקן את המילה "מפני" ל:**לפי**.

- במקור: ישנה תורה ... מועד.

הרבי הוסיף את המילה: **ותוכנה:**

- במקור: מועד – מלשון זמן, הכונה על שבעים־שמונים או מאה ועשרים שנות חיי האדם בעולם־זה.

הרבי הוסיף: **מועד ימי חייו**, שינה מ"או" ל:**ועד**, והקיף בסוגריים את המשפט: **(**הכונה על שבעים־שמונים ועד מאה ועשרים שנות חיי האדם בעולם־זה**)**

- במקור: שליחות־הנשמה שלו. שליחות ועבודת האדם היא "מלאו את הארץ וכבשוה" – עליו להעלות את העולם לאלקות. ולכן נקראים עניני העולם ... שלא ינשא אדם את עניני העולם.

הרבי הקיף בסוגריים את המילים: **(**שליחות ועבודת האדם היא "מלאו את הארץ וכבשוה"**)**, הוסיף את המילים: **הגוף** ו**העולם בכלל**, העביר קולמוס על האותיות "[נקרא]ים", ושוב הוסיף: **הגוף** ו**העולם**.

- במקור: במועד – בזמן שעליו לכבוש אותם.

הרבי הוסיף את המילים: **חייו, כי אדרבה**, והעביר קולמוס על השורות הבאות עד לסוף הקטע.

- במקור: שמחת עניני העולם.

הרבי הוסיף את המילה: **החומר ב**, ובסוף הקטע הוסיף: **ע"כ** (כלומר שעד כאן תוכן תורת המגיד).

- במקור: והרבי הסביר:

הרבי הוסיף את המילים: **מקשה: ואינו מובן כלל, לכאורה – איך אפשר שיתערבו חומריות ורוחניות, הפכים מן הקצה אל הקצה? ומ**סביר:

- במקור: "את גאון יעקב.

הרבי העביר קולמוס על המילה "את" והוסיף את המילים: "**יבחר לנו** -.

- במקור: ומצד הבחירה החפשית והאהבה העצמית לישראל, נתן הקב"ה לכל אחד ואחד מישראל את כח הבחירה שיהיה "ובחרת בחיים", גם כש[?] לפניו שני שיקולים שווים, עניני העולם ומילוי שליחותו של הקב"ה שבשניהם ישנה השמחה ואפשרות השואה והתערבות ביניהם. ואף על פי כן "ובחרת בחיים".

הרבי העביר קולמוס על המילים "הבחירה החפשית ו". העביר קולמוס על המילה 'נתן' וכתב: **רצה** וכן העביר קולמוס על האות ל[כל] וכתב: **ש**[כל אחד ואחת מישראל] **יבחרו** [את] **הטוב ב**[בחירה] **חפשית**.

הדגיש את המילה "ובחרת", ותיקן האותיות כך שנקראות: **שיהיו**. כתב: **ולכן הפליא לעשות ש**[ענינו]. העביר קולמוס על המילים "שבשניהם ישנה השמחה". כתב: **שתהי**. תיקן הוא"וים במילה "השוואה". בסוף הקטע כתב: - **ע"י שנהי' בבחי' גבור בארץ, איזהו גבור הכובש את יצרו**.

- במקור: על האדם לפעול מילוי.

הרבי העביר קולמוס על המילים "לפעול מילוי" וכתב: **ל**מלא.

- במקור: שהפרזות .. באים.

הרבי תיקן: באו**ת**.

- הרבי הוסיף בראשית הקטע: **נמצאים אנו אור ליום הג' של סוכות.**

- במקור: יעקב אבינו עליו כתוב, יעקב אותיות יבקע ויבקע אותיות יעקב.

הרבי הוסיף את המילים: **בזהר שאומר ומברך אז יבקע כשחר אורך** והקיף בסוגריים את המילים: **(**יעקב אותיות יבקע ויבקע אותיות יעקב**)**.

- במקור: יבקע – היינו לבקוע את כל המניעות והעיכובים.

הרבי העביר קולמוס על המילה "את", והוסיף את המילים: **האור דרך** כל המניעות והעיכובים.

- במקור: שזהו מה שנאמר לא כאברהם ... אלא כיעקב שנאמר בו "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" שזהו נחלה בלי מצרים.

הרבי העביר קולמוס על המילים "שזהו מה שנאמר", וכתב: **אמרז"ל**. העביר קולמוס על המילים "שנאמר בו כו'" עד סוף הקטע וכתב: **שהיתה מטתו שלימה. ועוד ארז"ל לא כאברהם כו' כיצחק כו' אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה גו'**.

- במקור: יעקב צריך היה ללחום עם עשו ועם לבן ובתואל.

הרבי הוסיף: **הועמד בפני עבודה קשה ביותר.** והעביר קולמוס על המילה "ובתואל".

- במקור: ועל ידי עבודה ויגיעה הבקיע את כל המניעות והעיכובים עד שגם בחרן, חרון אף של עולם, הסיר את כל המניעות והעיכובים. יעקב התנהג בסדר של "ופרצת" בלי גבול, ולכן היתה מטתו שלמה.

הרבי הוסיף את המילה: **זו**. העביר קולמוס על המילים: "הבקיע את כל המניעות והעיכובים עד שגם". כתב: **פרץ גדרו של העולם**,, העביר קולמוס על המילים: "יעקב התנהג בסדר של . . בלי גבול" וכתב: **ולכן גם שכרו** ["ופרצת"]

שתתאחד עם עצמות־אין־סוף. ועל ידי זה מסיר האדם את ההגבלות שבעולם וממשיך את ה"ופרצת" בעולם, שזהו ענין "פרזות תשב ירושלים", שהפרזות – ענין שבלי גבול – באות בהתיישבות – תשב – וזה מתגלה על ידי "יעלה הפורץ לפניהם" בקרוב ממש.

משמעות האושפיזין של יעקב אבינו

נמצאים אנו אור ליום הג' של סוכות, היום השלישי של סכות הוא האושפיזין של יעקב אבינו עליו כתוב, בזהר שאומר ומברך אז יבקע כשחר אורך (יעקב אותיות יבקע ויבקע אותיות יעקב). יבקע – היינו לבקוע האור דרך כל המניעות והעיכובים.

אמרז"ל לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, לא כיצחק שיצא ממנו עשו אלא כיעקב שהיתה מטתו שלימה. ועוד אמרז"ל לא כאברהם כו' כיצחק כו' אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה גו'.

יעקב הועמד בפני עבודה קשה ביותר, צריך היה ללחום עם עשו ועם לבן והיה עליו להתייגע יגיעה רבה, ביום אכלני חורב וקרח בלילה ותדד שנתי מעיני. ועל ידי עבודה ויגיעה זו בחרן, חרון אף של עולם, פרץ גדרו של העולם, המניעות והעיכובים. ולכן גם שכרו "ופרצת", ולכן היתה מטתו שלמה.

וזוהי הוראת היום השלישי של סוכות, האושפיזין של יעקב, שאין להתחשב כלל בקשיים ומניעות, אלא יש להתנהג בסדר של "ופרצת", ועל ידי זה לוקחים ומשיגים את כל הענינים, והולכים אתם לקראת ה"יעלה הפורץ".

200 שנה להסתלקותו של הבעש"ט

בין השאר הזכיר הרבי שהשנה מתמלאים מאתים שנה להילולא – הסתלקות – של יוצר ומיסד תנועת ותורת החסידות, רבי ישראל בעל־שם־טוב (נפטר בחג השבועות תק"כ), ולרגל מאורע זה יש להגביר בשנה זו בפרט את הפצת מעיינותיו חוצה בסדר של "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", בכדי לממש תשובתו של מלך־המשיח לבעש"ט על שאלתו **"אימתי קאתי מר?" – "לכשיפוצו מעינותיך חוצה"**.

הרבי הודיע, שבשנה זו ידפיסו את הספר "צוואת הריב"ש" המוזכר בספר התניא. ואם כי אין זה לשונו של הבעש"ט אלא "לקוטי בתר לקוטי, אבל המכוון הוא אמת לאמיתו", וביאר את הפסקא הראשונה שבצואת הריב"ש.

ימים שלא טעמו בהם טעם שינה

בסיום ההתועדות הכריז הרבי שעל ימים אלה של חג הסוכות כתוב "ימים שלא טעמו בהם טעם שינה", ולכן צריכים להתועד כל לילה ובימים לעסוק בתורה ותפלה וכו'.

ואכן, במשך כל ימי ולילות החג, השתלבו בבית הרבי, תורה ותפלה, התועדות ושיחת רעים נאמנים וכרגיל היה כל זה מלווה ניגוני דבקות וניגוני שמחה חבד"יים וריקודים סוערים.

קבוצות ילדים מבקרות בבית הרבי

בימי חול המועד, התכנסו מאות רבות של ילדים וילדות (בימים נפרדים) בסוכתו הגדולה של הרבי, כובדו במיני

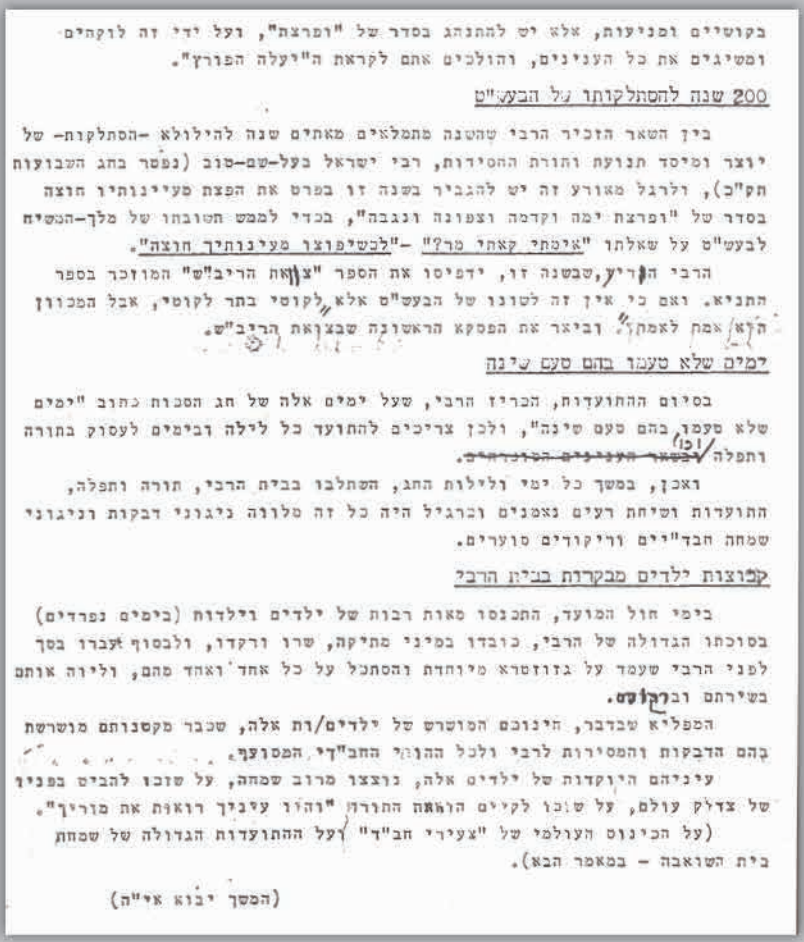

בקושיים ומניעות, אלא יש להתנהג בסדר של "ופרצת", ועל ידי זה לוקחים ומשיגים את כל הענינים, והולכים אתם לקראת ה"יעלה הפורץ".

200 שנה להסתלקותו של הבעש"ט

בין השאר הזכיר הרבי שהשנה מתמלאים מאתים שנה להילולא –הסתלקות– של יוצר ומיסד תנועת ותורת החסידות, רבי ישראל בעל-שם-טוב (נפטר בחג השבועות תק"כ), ולרגל מאורע זה יש להגביר בשנה זו בפרט את הפצת מעיינותיו חוצה בסדר של "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", בכדי לממש תשובתו של מלך-המשיח לבעש"ט על שאלתו "איכתי קאתי מר?" –"לכשיפוצו מעיינותיך חוצה".

הרבי הזכיר, שבשנה זו, ידפיסו את הספר "צוואת הריב"ש" המוזכר בספר התניא. ואם כי אין זה לשונו של הבעש"ט אלא לקוטי בתר לקוטי, אבל המכוון הוא אמת לאמתו, וביאר את הפסקא הראשונה שבצוואת הריב"ש.

ימים שלא טעמו בהם טעם שינה

בסיום ההתוועדות, הכריז הרבי, שעל ימים אלה של חג הסכות כתוב "ימים שלא טעמו בהם טעם שינה", ולכן צריכים להתוועד כל לילה ובימים לעסוק בתורה ותפלה ובשאר הענינים המוכרחים.

ואכן, במשך כל ימי ולילות החג, השתלבו בבית הרבי, תורה ותפלה, התוועדות ושיחת רעים נאמנים וברגיל היה כל זה טלווה ניגוני דבקות וניגוני שמחה חב"דיים וריקודים סוערים.

קבוצות ילדים מבקרות בבית הרבי

ביפי חול המועד, התכנסו מאות רבות של ילדים וילדות (בימים נפרדים) בסוכתו הגדולה של הרבי, כובדו במיני מתיקה, שרו ורקדו, ולבסוף עברו בסך לפני הרבי שעמד על בזוזטרא מיוחדת והסתכל על כל אחד ואחד מהם, ולירה אותם בשירתם וברקודם.

הפעליא שבדבר, חינוכם המושרש של ילדים/ות אלה, שכבר מקשנותם מושרשת בהם הדבקות והמסירות לרבי ולכל ההוויי החב"די המסורף.

עיניהם היוקדות של ילדים אלה, נוצצו מרוב שמחה, על שזכו להביט בפניו של צדיק עולם, על שזכו לקיים הוראת התורה "והיו עיניך רואות את מוריך".

(על הכינוס העולמי של "צעירי חב"ד" ועל ההתוועדות הגדולה של שמחת בית השואבה – במאמר הבא).

(המשך יבוא אי"ה)

הגהות הרבי על עמודים אלו:

- במקור: הרבי הכריז, שבשנה זו, ידפיסו את הספר "צואת הריב"ש".

הרבי תיקן: הודיע. ותיקון הוא"ים במילה: צוואת.

- הרבי הוסיף גרשיים על המילים: "לקוטי בתר לקוטי, אבל המכוון הוא אמת לאמתו".
- במקור: להתועד כל לילה ובימים לעסוק בתורה ותפלה ובשאר הענינים המוכרחים.

הרבי העביר קולמוס על המילים "ובשאר הענינים המוכרחים", וכתב במקום: **וכו'**.

- במקור: בשירתם ובזמרתם.

הרבי תיקן: **וברקודם**.

מתיקה, שרו ורקדו, ולבסוף עברו בסך לפני הרבי שעמד על גזוזטרא מיוחדת והסתכל על כל אחד ואחד מהם, וליוה אותם בשירתם וברקודם.

המפליא שבדבר, חינוכם המושרש של ילדים/ות אלה, שכבר מקטנותם מושרשת בהם הדבקות והמסירות לרבי ולכל ההווי החב"די המסועף.

עיניהם היוקדות של ילדים אלה, נוצצו מרוב שמחה, על שזכו להביט בפניו של צדיק עולם, על שזכו לקיים הוראת התורה "והיו עיניך רואות את מוריך".

(על הכינוס העולמי של "צעירי חב"ד" ועל ההתועדות הגדולה של שמחת בית השואבה – במאמר הבא).

החלק הבא של היומן לא פורסם בשעתו, וכפי הנראה לא הוגה על-ידי הרבי

מוקדש לחיזוק ההתקשרות לנשיא דורנו

כ"ק אדמו"ר

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע